Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

Taloushallinto

2018

Janne Noppee

AIKUISOPISKELIJAN MAHDOLLISUUDET HYÖDYNTÄÄ OPINTOLAINAA

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous

2018 |48 sivua

Janne Noppee

AIKUISOPISKELIJAN MAHDOLLISUUDET HYÖDYNTÄÄ OPINTOLAINAA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kuinka työssäkäyvä aikuisopiskelija voi hyödyntää opintolainaa. Työssäkäynnin takia opintolainan nostaminen ei ole monelle aikuisopiskelijalle välttämätöntä, eivätkä kaikki ole perehtyneet opintolainan tuomiin mahdollisuuksiin. Tarkoituksena oli selkeiden esimerkkilaskelmien perusteella rohkaista aikuisopiskelijoita nostamaan opintolainaa. Opinnäytetyö on suunnattu ensisijaisesti aloittaville aikuisopiskelijoille.

Työn teoriaosuudessa esiteltiin valtion tarjoamia tukia aikuisopiskelijoille sekä sijoittamisen perusteita, jotka auttavat ymmärtämään tutkimusosion case-laskelmia. Tutkimusosiossa selvitettiin opintolainan kulut ja opintolaina sijoitettiin kolmella eri sijoitusstrategialla. Sijoitusstrategioissa sijoitettiin opintolainaa korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin, kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin ja riskittömälle asuntosäästöpalkkiotilille (ASP- tili).

Opinnäytetyön case-laskelmien mukaan opintolainan nostaminen oli kaikissa tapauksissa kannattavaa. Jopa nostamalla opintolainan säästötilille opintojen ajaksi sai merkittävät voitot. Valtion tukema opintolaina on todennäköisesti halvinta lainaa mitä voi saada, jonka lisäksi Kela tarjoaa määräajassa valmistuneille merkittävän opintolainahyvityksen. Opintolainahyvitys voi olla esimerkiksi tradenomiopiskelijoilla (210 op) jopa 4120€.

ASIASANAT:

Sijoittaminen, aikuisopiskelija, opintolaina, opintolainahyvitys, ASP-tili

BACHELOR´S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business

2018 | 48 pages

Janne Noppee

OPPORTUNITIES FOR AN ADULT STUDENT TO TAKE ADVANTAGE OF A STUDENT LOAN

The purpose of the thesis was to find out how a working adult student can use a student loan. Because of their working, raising a student loan is not necessary for many adult students and not everyone is familiar with the opportunities offered by a student loan. Based on clear example calculations, the intention was to encourage adult students to raise a student loan. The thesis is aimed primarily for beginning adult students.

The theoretical part of the thesis presented state supports for adult students and the basics of investment that help to understand the case calculations of the research section. In the research section, student loan costs were studied and a student loan was invested with three different investment strategies. In the investment strategies, the student loan was invested in a high and growing dividend companies, cost-effective index funds and a risk-free ASP account.

According to the case calculations of the thesis, raising a student loan was profitable in all cases. Even by raising a student loan to a savings account during the studies one gained significant profits. A government-supported student loan is probably the cheapest loan one can receive in addition to that Kela offers a student loan compensation for graduates. A student loan compensation can be up to 4120 € for a Bachelor of Business Administration student (210 ECTS).

KEYWORDS:

Investing, adult student, student loan, student loan compensation, ASP-account

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO **1**

2 VALTION TARJOAMAT TUET **2**

2.1 Opintolaina 2

2.2 Aikuiskoulutustuki 5

2.3 Opintovapaa 8

3 OPINTOLAINAN SIJOITTAMINEN **9**

3.1 Kuinka aloittaa? 9

3.1.1 Osakesijoittaminen 11

3.1.2 Rahastosijoittaminen 18

3.1.3 ASP-tili 19

3.2 Korkoa korolle -ilmiö 21

3.3 Verotus 23

4 TUTKIMUSOSIO **29**

4.1 Selvitys opintolainan kuluista 29

4.2 Case 1. Osakesijoittaminen 31

4.3 Case 2. Rahastosijoittaminen 35

4.4 Case 3. ASP-tilille sijoittaminen 38

5 POHDINTA **42**

LÄHTEET **45**

KAAVAT

Kaava 1. P/E-luvun laskeminen (Almatalent 2018b). 16

Kaava 2. P/B-luvun laskeminen (Almatalent 2018c). 16

Kaava 3. Oman pääoman tuottoprosentin laskeminen (Almatalent 2018d). 17

Kaava 4. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskeminen (Almatalent 2018e). 17

KUVIOT

Kuvio 1. Opintolainojen määrä on kasvanut ja korko laskenut (Suomen Pankki 2018). 3
Kuvio 2. Vähintään 18-vuotiaiden työssäkäyvien osuudet kaikista opiskelijoista 2009–2016 (Tilastokeskus 2018). 10
Kuvio 3. Maailman osakemarkkinoiden tuotto inflaatio ja osingot huomioiden vuosina 1900–2017 (Credit Suisse 2018). 12
Kuvio 4. Yhtiöriskin pienentäminen hajauttamalla (Pörssisäätiö 2018b). 13
Kuvio 5. P/E-luvun kehitys Yhdysvalloissa (S & P500), Helsingissä (OMXHCap) ja Euroopassa (Stoxx600) vuosina 1997–2015 (Saario 2016, 112). 15
Kuvio 6. Kulujen vaikutus tuottoon pitkällä aikavälillä (Heikinheimo 2018). 19
Kuvio 7. Korkoa korolle -ilmiö kun sijoitetaan 50 euroa kuukausittain 10 prosentin vuosituotolla (Pörssisäätiö 2017c). 21
Kuvio 8. Eri tuottoprosenttien vaikutus 1000€:n sijoitukseen kahdenkymmenen vuoden ajanjaksolla (Pörssisäätiö 2017c). 23

TAULUKOT

Taulukko 1. Suomessa suoritettavien korkeakoulututkintojen opintolainahyvityksen maksimimäärät (Kansaneläkelaitos 2017). 4
Taulukko 2. Esimerkkejä aikuiskoulutustuen määrästä vuonna 2018 (Koulutusrahasto 2018c). 7
Taulukko 3. Oman pääoman tuotto (Almatalent 2018d). 17
Taulukko 4. Sijoitetun pääoman tuotto (Almatalent 2018e). 18
Taulukko 5. Tradenomin opintolainaan kertyvät korot. 30
Taulukko 6. Kätilön opintolainaan kertyvät korot. 31
Taulukko 7. Tradenomin opintolainan sijoittaminen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin. 33
Taulukko 8. Kätilön opintolainan sijoittaminen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin. 33
Taulukko 9. Tradenomin opintolainan sijoittaminen kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin. 36
Taulukko 10. Kätilön opintolainan sijoittaminen kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin. 36
Taulukko 11. Tradenomin opintolainan sijoittaminen riskittömälle ASP-tilille. 39
Taulukko 12. Kätilön opintolainan sijoittaminen riskittömälle ASP-tilille. 39

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, onko opintolainan ottaminen työssäkäyville aikuisopiskelijoille kannattavaa ja miten sitä voisi hyödyntää. Tarjoaako opintolaina mahdollisesti hyvän tilaisuuden varallisuuden kerryttämiseen tähtäävään sijoittamiseen jo opiskeluaikana? Jouduin opintojani aloittaessa etsimään kaiken tiedon itse, joten näin aiheen olevan merkityksellinen. Uskon juuri opintolainaa ja muita tukia koskevan tiedonpuutteen olevan suurin ongelma aikuisopiskelijoille.

Idean tähän opinnäytetyöhön sain keskustelemalla oman ryhmäni muiden aikuisopiskelijoiden kanssa. Havaitsin suuren osan käyvän kokopäivätöissä opintojen ohella, jonka lisäksi moni ei nostanut opintolainaa. Työssäkäynnin takia opintolainan nostaminen ei ole monelle aikuisopiskelijalle välttämätöntä, eivätkä kaikki ole perehtyneet opintolainan tuomiin mahdollisuuksiin.

Teoriaosuuden ensimmäisessä osassa käsitellään valtion tarjoamia tukia aikuisopiskelijalle. Valtio tukee aikuisopiskelijoita esimerkiksi aikuiskoulutustuella, opintolainalla, opintolainahyvityksellä ja opintovapaalla. Teoriaosuuden toisessa osassa käsitellään sijoittamisen perusteita, jotka auttavat ymmärtämään tutkimusosiossa laskettavia caselaskelmia.

Tutkimusosiossa selvitetään opintolainan kulut sekä kolme vaihtoehtoa sijoittaa opintolaina. Esimerkeissä käytetään aikuisopiskelijatradenomia (210 op, 3,5 vuotta) ja aikuisopiskelijakätilöä (270 op, 4,5 vuotta). Ensimmäisessä vaihtoehdossa sijoitetaan opintolaina korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin. Toisena vaihtoehtona on hieman helpompi sijoitusstrategia, jossa sijoitetaan opintolaina kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin. Kolmantena vaihtoehtona opintolainaa voi hyödyntää oman asunnon alkupääoman kerryttämiseen sijoittamalla sen ASP-tilille. Kaikissa laskelmissa on käytetty vuonna 2018 voimassa olevia vero- ja lakitietoja sekä hinnastoja.

Teoriaosuudessa on käytetty päälähteinä kansaneläkelaitoksen ja koulutusrahaston nettisivuja sekä Seppo Saarion kirjaa; Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Lisäksi on käytetty sijoittamiseen liittyviä lakeja kuten arvopaperimarkkina- ja sijoitusrahastolakia sekä Pörssisäätiön ja Finanssivalvonnan kaltaisia nettisivuja.

2 VALTION TARJOAMAT TUET

2.1 Opintolaina

Opintolaina on opiskelijoille tarkoitettu tukimuoto, joka pitää maksaa takaisin opintojen jälkeen. Valtio antaa tietyin ehdoin takauksen opintolainalle. Valtiontakaus on voimassa enintään 30 vuotta ensimmäisestä lainaerän nostosta. Opiskelija voi saada opintolainaa vain, jos hän saa Koulutusrahastolta aikuiskoulutustukea tai Kelalta opintorahaa. (Opintotukilaki 65/1994; Kansaneläkelaitos 2018a.) Kelan opintorahaa voi nostaa, vaikka olisi kokopäivätyössä, mutta ylimääräiset tuet on palautettava maksuvuotta seuraavan toukokuun loppuun mennessä. Jos tulot jäävät alle maksimirajan 22 557 euroa vuodessa, voi opiskelija käydä tarkistamassa Kelan sivuilta monenko kuukauden tuet hän saa pitää itsellään. Jos opiskelija ei palauta ylimääräisiä opintotukia määräaikaan mennessä, Kela lisää perittävään summaan 7,5 prosentin koron. (Kansaneläkelaitos 2018g.) Opintolainaa on helppo hakea kelan asiointipalvelusta tai perinteisellä paperilomakkeella. Hyväksytyn opintolainapäätöksen kanssa opiskelija voi hakea opintolainaa omasta pankistaan. (Kansaneläkelaitos 2018c.)

Alkaen 1.8.2017 Suomessa opiskeleva on oikeutettu saamaan opintolainaa 650€/kk ja ulkomailla opiskeleva 800€/kk (Opintotukilaki 65/1994). Yleiset opintolainan nostopäivät ovat 1.1.20xx ja 1.8.20xx, mutta laina on mahdollista nostaa myös useammassa erässä. Opintolainapäätöksestä käy ilmi opintolainan noston ensimmäinen ja viimeinen mahdollinen päivä. (Kansaneläkelaitos 2018b.) Opintorahaan ja opintolainaan oikeutettu korkeakouluopiskelija saa tulevina lukukausina opintolainan valtiontakauksen automaattisesti. Hyväksytyllä opintolainan valtiontakauspäätöksellä voi hakea omasta pankista lisää opintolainaa joka lukukausi. (Kansaneläkelaitos 2018c.)

Opintolaina on korollinen velka, joka on maksettava takaisin. Yleensä takaisinmaksu alkaa noin 1-2 vuotta valmistumisen jälkeen. Opintolaina alkaa kerryttää korkoa ensimmäisestä nostopäivästä lähtien ja korot pääomitetaan velkaan kaksi kertaa vuodessa 15.6.20xx ja 15.12.20xx. Eli korot lisätään velkaan ja velka kasvaa korkojen määrän verran. (Kansaneläkelaitos 2018d.) Opintojen päätyttyä korot pääomitetaan vielä kerran lainaan. Tämän jälkeen korot tulevat opiskelijan maksettavaksi ja myöhemmin koko laina lyhennettäväksi. (Kansaneläkelaitos 2018e.) Valmistuneella opiskelijalla voi olla mahdollisuus korkoavustukseen. Jos tulot jäävät alle määritetyn tulorajan, Kela maksaa

opintolainan korko-osuuden kokonaisuudessaan eikä sitä ei tarvitse maksaa takaisin (Opintotukilaki 65/1994). Kuviosta 1 nähdään uusien opintolainojen keskikorko ja kuinka paljon opintolainaa on nostettu (Suomen Pankki 2018).

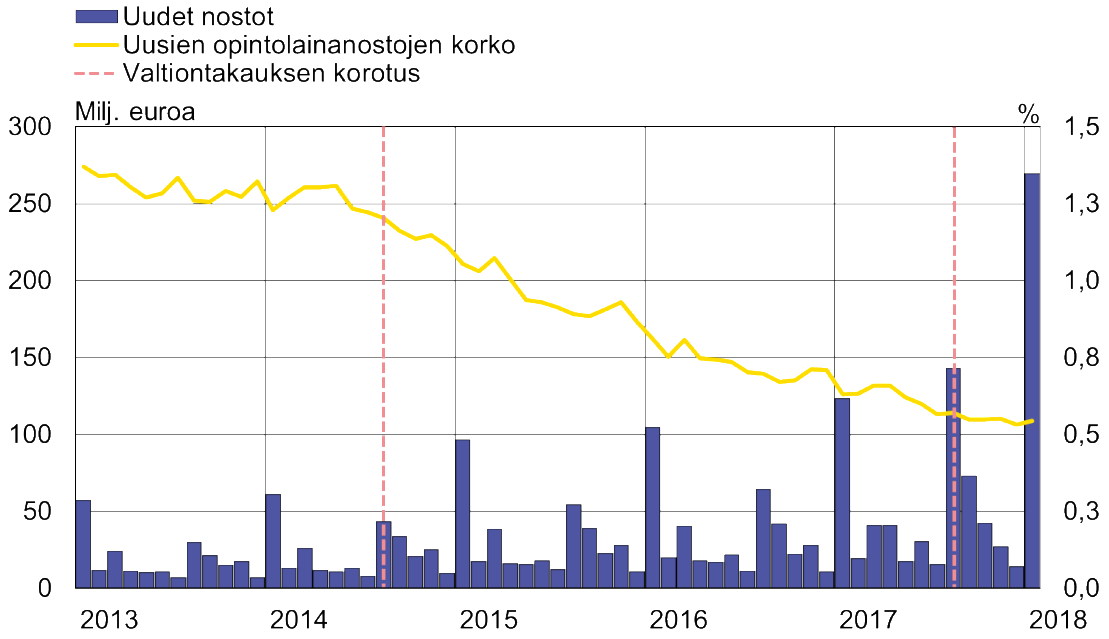

Kuvio 1. Opintolainojen määrä on kasvanut ja korko laskenut (Suomen Pankki 2018).

Kuviosta 1 nähdään uuden opintolainan koron olevan vuonna 2018 noin 0,5 prosentin tasolla, jota voidaan pitää todella matalana korkona. Lisäksi kuviosta 1 nähdään eduskunnan tekemä päätös korottaa opintolainojen valtiontakauksen määrää vuosina 2014 ja 2017, eli opiskelija on oikeutettu kuukausittain suurempaan opintolainaan kuin ennen. Uusien opintolainojen nostaminen on kasvanut kiihtyvällä tahdilla koko seurantajakson ajan, yksi syy tähän on varmasti vuonna 2014 lanseerattu opintolainahyvitys. (Suomen Pankki 2018.)

Opintolainahyvityksen tarkoitus on kannustaa opiskelijoita valmistumaan ajallaan sekä rohkaista opiskelijoita nostamaan opintolainaa. Opintolainahyvitys on mahdollista saada vain ensimmäisestä suoritetusta tutkinnosta. Jos opiskelija on aloittanut opintonsa 1.8.2014 jälkeen ja valmistuu Kelan määrittelemissä rajoissa, Kela käytännössä lyhentää osan opiskelijan lainasta. Opintolainahyvityksestä ei mene veroa. Määrä on 40 prosenttia minimisumman 2500€ ylittävältä osalta. (Opintotukilaki 65/1994; Kansaneläkelaitos 2018f.) Pääomitettua korkoa ei kuitenkaan lasketa mukaan opintolainahyvitykseen. Lisäksi eripituisille koulutuksille on määrätty maksimi opintolainahyvitys, joka nähdään taulukosta 1. (Kansaneläkelaitos 2017.)

Taulukko 1. Suomessa suoritettavien korkeakoulututkintojen opintolainahyvityksen maksimimäärät (Kansaneläkelaitos 2017).

Tutkinnon laajuus, op	Huomioitava lainan enimmäismäärä, e	Opintolainahyvityksen enimmäismäärä, e
180	10 800	3 320
210	**12 800**	**4 120**
240	14 400	4 760
270	**16 400**	**5 560**
300	18 000	6 200
330	20 000	7 000
360	21 600	7 640

Taulukon 1 huomioitavan lainan enimmäismäärä lasketaan ottamalla huomioon lukuvuotta kohti yhdeksän kuukauden laina ja lukukautta kohti viiden kuukauden laina. (Kansaneläkelaitos 2017.) Enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon Suomessa suoritettavassa tutkinnossa 400€/kk ja ulkomailla suoritetussa tutkinnossa 700€/kk (Opintotukilaki 65/1994). Täten esimerkiksi Suomessa suoritettavan 3,5 vuoden (210op) tradenomikoulutukseen huomioitava lainan enimmäismäärä on:

*(9 + 9 + 9 + 5) * 400€ = 12800€*

Ja opintolainahyvityksen enimmäismäärä:

*(12800€ – 2500€) * 40 % = 4120€*

Mikään ei kuitenkaan estä opiskelijaa nostamasta enemmän lainaa kuin huomioitavan opintolainan enimmäismäärä on. Enimmillään Suomessa tradenomitutkinnon määräajassa suorittava opiskelija voi nostaa opintolainaa:

*(12 + 12 + 12 + 5) * 650€ = 26650€*

Tätä varten on suoritettava joka kesä tarpeeksi opintoja, jotta on oikeutettu aikuiskoulutustukeen tai opintorahaan ja sitä kautta myös opintolainaan. Ulkomailla suoritetussa korkeakoulututkinnossa opintolainahyvityksen määrä on suurempi. Esimerkiksi viisi vuotta kestävässä koulutuksessa (300op), huomioidaan lainaa enintään 31500€ ja opintolainahyvitykseksi muodostuu enintään 11600€. (Kansaneläkelaitos 2017.)

Opintolainahyvityksen voi saada vain suorittamalla tutkinnon määräajassa. Yleisesti määräaika on tutkinnon laajuus lisättynä yhdellä lukukaudella. Esimerkiksi tra-

denomiopiskelija, joka suorittaa 3,5 vuoden tutkinnon 4 vuodessa, on oikeutettu opintolainahyvitykseen. Lisäksi on olemassa tiettyjä ehtoja, joilla voi pidentää määräaikaa; esimerkiksi varusmiespalvelus, oman lapsen hoitaminen tai oma sairaus. (Opintotukilaki 65/1994.)

2.2 Aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustukea voi hakea Koulutusrahastosta, joka on rahasto, jota hallinnoivat työmarkkinaosapuolet (työnantaja- ja työntekijäjärjestöt). Rahaston tarkoitus on antaa tukea kehitykseen, ammatilliseen koulutukseen ja edistää työssä tarvittavia valmiuksia. Lisäksi sen tulee antaa neuvontapalvelua ja tiedottaa etuuksista. Rahat palkansaajan aikuiskoulutustukeen tulevat työttömyysvakuutusrahastolta, joka saa varansa palkansaajilta ja työnantajilta perittävistä työttömyysvakuutusmaksuista. Yrittäjän aikuiskoulutustuen maksaa valtio. Vuonna 2017 koulutusrahasto maksoi aikuiskoulutustukea 24356 henkilölle yhteensä 188,3 miljoonaa euroa. (Koulutusrahasto 2018a.)

Aikuiskoulutustukea voi olla mahdollista saada, kun työkokemusta on kertynyt vähintään kahdeksan vuotta. Työkokemukseen voidaan laskea myös työssäoloon rinnastettavia aikoja enintään kaksi vuotta, kuten isyys-, äitiys-, vanhempainlomaa, hoitovapaata ja siviilipalvelus- tai asevelvollisuusaikaa. Lisäksi on täytynyt olla saman työnantajan palveluksessa tai päätoimisena yrittäjänä vähintään vuoden. (Laki aikuiskoulutusetuuksista 1276/2000; Koulutusrahasto 2017a.) Täysimääräisen aikuiskoulutustuen saamiseksi opiskelijan on jäätävä palkattomalle opintovapaalle yhdenjaksoisesti vähintään kahdeksi kuukaudeksi. Opiskelijan on myös mahdollista saada soviteltua aikuiskoulutustukea, jos hänen opintovapaansa kestää yhdenjaksoisesti alle kaksi kuukautta tai hänellä on sivutuloja yhtenäkin tukikuukautena enemmän kuin 250€/kk. Sivutuloina ei oteta huomioon pääomatuloja, veronpalautuksia, osakeoptioita, voitonjakoeriä, henkilörahastoista saatuja tuloja, verottomia stipendejä ja apurahoja eikä luottamustoimista maksettavia luottamustoimipalkkioita. Yrittäjän, joka on pakollisen YEL- tai MYEL- vakuutuksen piirissä ja jonka opiskelu kestää vähintään kaksi kuukautta, on mahdollista saada yrittäjän aikuiskoulutustukea. (Koulutusrahasto 2016; Koulutusrahasto 2018b.)

Oikeuden aikuiskoulutustukeen saa ilmoittautumalla läsnä olevaksi oppilaitokseen ja opiskelemalla päätoimisesti. Päätoiminen opiskelu tarkoittaa, että tukikauden aikana opiskelija suorittaa keskimäärin vähintään kolme opintopistettä kuukaudessa. Aikuiskoulutustukea voi saada ainoastaan opinto-oikeuden voimassaoloajalta. Opiskelu voi

olla päivä- tai iltaopiskelua, monimuoto- tai etäopiskelua, harjoittelun suorittamista, opinnäytetyön, väitöskirjan, pro gradun tai muun laajan kirjallisen työn tekemistä. Tukiaikana on taattava opintopisteiden riittävyys, sillä Koulutusrahasto seuraa opintojen päätoimisuutta lähettämällä suoraan oppilaitokselle kyselyn opintojen edistymisestä. Väärin perustein maksetut tuet peritään takaisin. (Koulutusrahasto 2017b.)

Alkaen 1.1.2017 aikuiskoulutustukea voi saada enimmillään 15 kuukautta. Tämän määrän voi käyttää vain kerran elämässä. Aikuiskoulutustuen voi käyttää kokonaan yhdessä osassa tai useammassa lyhyemmässä erässä. (Laki aikuiskoulutusetuuksista 1276/2000; Koulutusrahasto 2017c.) Täysimääräistä aikuiskoulutustukea voi saada, jos ansiotulot jäävät jokaisena tukikuukautena alle 250€. Jos ansiotulot ovat yhtenäkin kuukautena suuremmat, tulee opiskelijan hakea soviteltua aikuiskoulutustukea. On hyvä huomioida, että Koulutusrahasto ottaa pääsääntöisesti huomioon tulot ansaitsemiskuukaudelta ei maksamiskuukaudelta. Maksamiskuukaudelta otetaan kuitenkin huomioon esimerkiksi lomarahat, tulospalkkiot, bonukset ja työaikapankista nostetut rahat. (Koulutusrahasto 2016.) Lisäksi on hyvä tietää, että aikuiskoulutustuen aikana opiskelijalle kertyy eläkettä sen työansion perusteella, jota käytettiin tuen laskemiseen (Työeläke 2018).

Yrittäjän ansiotulo lasketaan pääsääntöisesti viimeksi toimitetun verotuksen mukaan (koulutusrahasto 2016). Työntekijän aikuiskoulutustuki lasketaan hakemiskuukautta edeltävästä kuukaudesta 12 kuukautta taaksepäin. Jos hakemus lähetetään esimerkiksi joulukuussa 2018, lasketaan tulot ajalta 1.12.2017–30.11.2018. Jos hakijalla on 12 kuukauden aikana palkattomia jaksoja, kuten sairaus, vuorotteluvapaa, työttömyys, opiskelu tai perhevapaa nämä sivutetaan ja lasketaan todellisen täyden 12 kuukauden ansiot. Ansioihin huomioidaan myös mm. ylityökorvaukset, erilaiset lisät, bonukset, provisiot ja verolliset luontoisedut. Ansioiksi ei lueta mm. lomakorvausta, lomarahaa, lomaltapaluurahaa, voitonjakoeriä, pääomatuloja ja osakeoptioita. Taulukosta 2 nähdään aikuiskoulutustuen esimerkkejä tietyillä tuloilla, kaikki summat ovat bruttoina (Koulutusrahasto 2018c.)

Taulukko 2. Esimerkkejä aikuiskoulutustuen määrästä vuonna 2018 (Koulutusrahasto 2018c).

Palkka/kk	Tuen määrä/kk
1 600 e	1 013,40 e
1 800 e	1 099,37 e
2 000 e	1 185,34 e
2 300 e	1 314,29 e
2 500 e	1 400,26 e
2 800 e	1 529,21 e
3 000 e	1 615,18 e
3 500 e	1 717,23 e
4 000 e	1 812,75 e
4 500 e	1 908,27 e

Taulukosta 2 nähdään, esimerkiksi keskimäärin 3000€/kk palkkaa saavan aikuiskoulutustuki olisi 1615,18€. Tästä vähennetään vakiomääräinen 20 prosentin ennakonpidätys, joten tilille maksetaan 1292,14€. Aikuiskoulutustuki verotetaan etuutena ja lopullinen verotus määräytyy jokaiselle henkilökohtaisesti. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta sekä palkan perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Perusosa vuonna 2018 on 592,11€/kk ja ansio-osa on 45 prosenttia palkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka on suurempi kuin 2 891,70€/kk, ansio-osa ylittävältä osalta on 20 prosenttia. Lisäksi tuloja laskettaessa keskimääräisestä kuukausiansiosta tehdään vähennys, joka vastaa sairausvakuutuksen päivärahamaksua sekä palkansaajan työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja. Vähennys on 4,48 prosenttia vuonna 2018. (Koulutusrahasto 2018c.)

2.3 Opintovapaa

Opintovapaasta säädetään opintovapaa-asetuksessa ja opintovapaalaissa. Kun työntekijä on saanut opiskelupaikan ja ollut saman työnantajan palveluksessa vähintään vuoden, voi hän hakea työpaikastaan opintovapaata. Jos työntekijän opintovapaa aiheuttaisi tuntuvaa haittaa työnantajalle, on työnantajalla mahdollisuus kerran siirtää opintovapaata enintään kuudella kuukaudella. Yli viisi päivää kestävä opintovapaa pitää hakea kirjallisesti työnantajalta ja vähintään 45 päivää ennen opintovapaan alkamista. Viiden vuoden aikana on mahdollista käyttää enintään kaksi vuotta opintovapaata ja sen voi käyttää yhdessä tai useammassa erässä. (Opintovapaalaki 273/1979; Opintovapaa-asetus 864/1979; Koulutusrahasto 2015.)

Työntekijän ollessa opintovapaalla työnantaja voi purkaa työsopimuksen ainoastaan tuotannollisista tai taloudellisista syistä. Opintovapaan aikana työntekijän synnytyksestä, sairaudesta tai tapaturmasta johtuva työkyvyttömyys voidaan seitsemän päivän ylittävältä osalta lisätä opintovapaan kestoon, mutta siitä tulee ilman aiheetonta viivästystä ilmoittaa työnantajalle. Yli 50 päivää kestävä opintovapaa on myös mahdollista keskeyttää työntekijän omasta aloitteesta, tällöin siitä tulee ilmoittaa vähintään neljä viikkoa ennen työhön paluuta. Jos työnantaja on palkannut sijaisen työntekijän opintovapaan ajaksi, ei työnantajalla ole velvollisuutta ottaa työntekijää takaisin töihin ennen kuin sijaisen työsopimus tai työntekijän opintovapaa loppuu. Opintovapaalaissa ja -asetuksessa kerrotaan tarkemmin opintovapaan myöntämisestä ja hakemisesta. (Opintovapaalaki 273/1979; Opintovapaa-asetus 864/1979; Koulutusrahasto 2015.) Lisätietoja voi etsiä muun muassa työsuojelu.fi sivustolta, jonne on koottu hyvin selkeään muotoon opintovapaaseen liittyvää tietoa (Työsuojelu 2016).

3 OPINTOLAINAN SIJOITTAMINEN

3.1 Kuinka aloittaa?

Seppo Saario mainitsee kirjassaan Miten sijoitan pörssiosakkeisiin kuuluisan amerikkalaisen sanonnan: *"Don't only work for money. Put money also work for you"*. Tämä sanonta kiteyttää todella hyvin sijoittamisen ytimen. Ei kannata kuluttaa kaikkea ansaittua rahaa, vaan säästää ja sijoittaa osa tuloista. Näin saadaan raha työskentelemään sen omistajalle. Tulojen suuruudella ei ole väliä, tärkeintä on aloittaa sijoittaminen mahdollisimman nuorena ja tehdä siitä elämäntapa. (Saario 2016, 16.) Sijoittamisen voi aloittaa laittamalla rahastoon pienen summan kuukausittain. Kun säästetty summa kasvaa riittävän suureksi, on mahdollista sijoittaa kustannustehokkaasti suoriin pörssiosakkeisiin. (Pörssisäätiö 2017a.)

Ennen sijoittajaksi ryhtymistä on hyvä pohtia muutamia kysymyksiä. Mitä varten sijoittaa? Kuinka kauan sijoittaa? Kuinka paljon riskiä on valmis ottamaan? Lyhyellä aikavälillä osakkeet saattavat heitellä paljonkin, mutta pitkällä aikavälillä suunta on usein ylöspäin. Korkean riskin tuotteisiin sijoitettaessa sijoitusajan tulisi olla vähintään 5-7 vuotta. Hajauttamalla omistukset toimialakohtaisesti, ajallisesti ja mahdollisesti maantieteellisesti, voidaan pienentää riskejä merkittävästi. Erityisesti rahastosijoittamisessa globaali ja pitkän ajan tarkastelu on perusteltua. (Pörssisäätiö 2017a.)

Sijoittamisessa usein vaikeinta on aloittaminen. Tietoa sijoittamisesta löytyy paljon. Monet osakevälittäjät ovat tehneet ns. "sijoituskouluja", joissa on hyviä neuvoja aloittavalle sijoittajalle. Sijoituskouluja löytyy sekä kirjallisena että videoina. Osuuspankin kymmenosainen videosarja tai Pörssisäätiön sijoitusoppaat ovat hyviä esimerkkejä näistä. Ennen sijoittamisen aloittamista on hyvä hieman perehtyä aiheeseen. (Osuuspankki 2018a.)

Ennen sijoittamisen aloittamista on hyvä laatia sijoitusstrategia. Erilaisia sijoitusstrategioita on yhtä paljon kuin sijoittajiakin. Tärkeintä on pitää kiinni valitsemastaan strategiasta eikä antaa tunteiden vaikuttaa sijoituspäätöksiin. Varsinkin laskusuhdanteen aikana tämä korostuu. Sijoittajan kannattaa laatia muutama selkeä periaate, joita sitten yrittää noudattaa parhaansa mukaan. (Saario 2016, 61.) Opintolainaa nostaessa tällaisia voisivat olla esimerkiksi, että aina kun opintolaina on nostettu tilille, ostetaan eri

toimialoilta 2-3 pörssiyhtiön osakkeita, tai että omistuksia ei myydä koskaan, ainoastaan ostetaan ja pidetään.

Sijoitusstrategioita voi olla esimerkiksi sijoittaminen kasvuyhtiöihin, matalan p/e-luvun tai matalan p/b pörssiyhtiöihin (osakkeita kuvaavia tunnuslukuja käsitellään myöhemmin), korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin, vastuullisiin pörssiyhtiöihin tai vaikka pörssiyhtiöihin, joiden tuotteita käyttää päivittäisessä elämässä. On myös mahdollista sekoittaa muutamaa eri strategiaa saadakseen juuri omanlaisen strategian. (Saario 2016, 61–63.) Opintolainaa sijoittaessa ei pidä unohtaa, että kyseessä on velkaraha. Sijoitukset vakaisiin suuriin pörssiyhtiöihin, jotka maksavat korkeaa ja kasvavaa osinkoa, ovat yleensä vähemmän volatiliteettejä eli niiden kurssikehitys on yleensä tasaisempaa ja ne kestävät usein paremmin läpi laskusuhdanteen.

Aikuisopiskelijalla on hyvät edellytykset aloittaa sijoittaminen. Työssäkäynnin takia opintolainan nostaminen ei ole monelle aikuisopiskelijalle välttämätöntä, siksi he voisivat hyödyntää opintolainaa esimerkiksi sijoittamiseen. Moni ei tule ajatelleeksi minkälaisia mahdollisuuksia valtiontukema edullinen opintolaina voi tuoda. Nykyään voi valmistumalla ajallaan saada merkittävän opintolainahyvityksen. Kuviosta 2 nähdään kaikkien vähintään 18-vuotiaiden työssäkäyvien osuudet kaikista opiskelijoista vuosilta 2009–2016 (Tilastokeskus 2018).

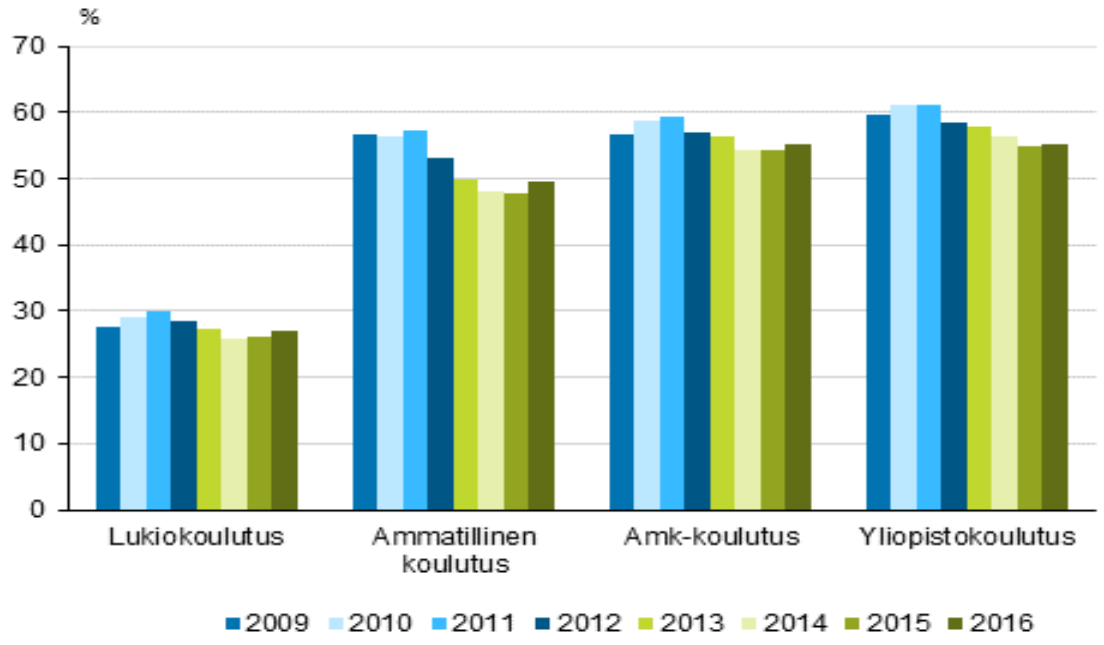

Kuvio 2. Vähintään 18-vuotiaiden työssäkäyvien osuudet kaikista opiskelijoista 2009–2016 (Tilastokeskus 2018).

Kuviossa 2 on tilastokeskuksen uusin tilasto työssäkäyvistä opiskelijoista. Sen mukaan vuonna 2016 kaikista vähintään 18-vuotiaista ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoista 55 prosenttia kävi töissä opintojen ohella. Vähintään 25-vuotialla osuus ylsi jo 62 prosenttiin. (Tilastokeskus 2018.) Aikuisopiskelijoille ei ollut saatavilla omaa tilastoa, mutta opinnot on suunniteltu suoritettaviksi työn ohella, joten monet aikuis-opiskelijat suorittavat opinnot samalla kokopäivätyötä tehden.

3.1.1 Osakesijoittaminen

Osakesijoittamisessa sijoituskohteet voidaan jakaa kahteen osaan, julkisiin pörssiyhtiöihin (Oyj) ja listaamattomiin yhtiöihin (Oy). Listaamattomiin yhtiöihin on rajallinen mahdollisuus sijoittaa, koska ne ovat vain harvoin kaupankäynnin kohteena. Julkisten pörssiyhtiöiden osakkeet noteerataan pörsseissä, joista niitä on mahdollista ostaa pörssivälittäjän kautta. Pörsseissä osakkeiden hinnat määräytyvät kysynnän ja tarjonnan mukaan. Pörssivälittäjinä toimivat esimerkiksi pankit. Pörssiyhtiöiden osakkeet ovat sijoituskohteita, joilla sijoitetulle pääomalle yritetään saada hyvää tuottoa. Osakkeet pörssissä ovat lähtöisin pörssiyhtiön osakepääomasta eli ne ovat omistusosuuksia pörssiyhtiöstä. Ostamalla pörssiosakkeita tulee sijoittajasta yksi yhtiön omistajista. Omistajuus on muutakin kuin ostettu osake, sillä sijoittajalla on oikeus yhtiön voitonjakoon eli osinkoon. Hän voi myös halutessaan osallistua yhtiön yhtiökokoukseen. Arvopaperimarkkinalain mukaan pörssiyhtiön on julkistettava kutsu yhtiökokoukseen. (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012; Pörssisäätiö 2017b.)

Ennen kun on mahdollista ostaa/omistaa pörssiosakkeita, on sijoittajan avattava arvo-osuustili (Saario 2016, 28). Tämä on mahdollista tehdä omassa pankissa tai esimerkiksi käyttämällä piensijoittajien suosimaa Nordnettiä. Nordnet tarjoaa arvo-osuustilin asiakkailleen ilmaiseksi. Se operoi Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Suomessa Nordenetillä on yli 200 000 asiakasta. (Tuppurainen 2018.) Nordnet kuuluu finanssivalvonnan talletussuojan piiriin, joten mahdollisen konkurssin varalta jokaisen henkilön varat on suojattu 100 000 euroon asti. (Finanssivalvonta 2017.)

Pitkäaikaisen ja hyvin hajautetun osakesalkun tuotoksi voi odottaa 5-10 prosenttia. Lisäksi osakkeet ovat hyvin likvidejä eli ne on helppo muuttaa käteiseksi suhteellisen nopeasti. Osakkeissa ei myöskään ole juoksevia kuluja kuten hallinnointipalkkiota. Palkkioita joutuu maksamaan ainoastaan ostaessa sekä myydessä. Kerralla sijoitettavan summan tulisi olla sen verran iso, että kulut jäävät alle yhden prosentin. Usein tä-

mä tarkoittaa noin 1000 euron kertasijoitusta. Kulujen minimoimisen kannalta on tärkeää, että arvo-osuustilin säilytysmaksu on ilmainen. (Pörssisäätiö 2017b.) Kuvio 3 kertoo maailman osakemarkkinoiden kehityksestä vuosina 1900–2017 (Credit Suisse 2018).

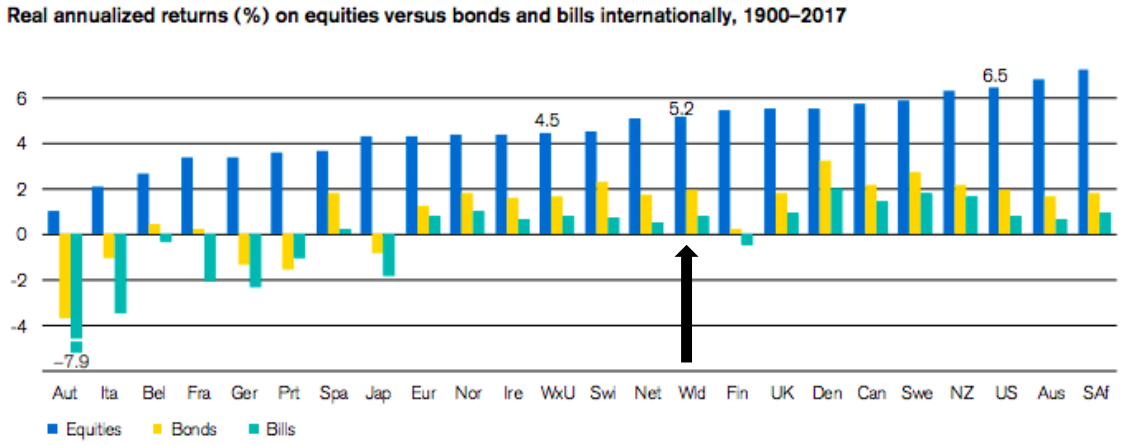

Kuvio 3. Maailman osakemarkkinoiden tuotto inflaatio ja osingot huomioiden vuosina 1900–2017 (Credit Suisse 2018).

Kuviosta 3 nähdään osakkeiden reaalituotto maailmanlaajuisesti vuosina 1900–2017 eli inflaatio huomioituna ja osingot uudelleen sijoitettuna. Sininen pylväs kuvaa osakkeita, eli maailmanlaajuinen (kuviossa Wld) keskituotto on ollut vuosina 1900–2017 5,2 prosenttia. (Credit Suisse 2018.)

Osakesijoittamisessa hajauttaminen pienentää riskiä. Nyrkkisääntö hajautukseen on, että ei pidä sijoittaa yhteen osakkeeseen enempää kuin on valmis häviämään siihen. Hajauttamisessa on kyse riskin pienentämisestä. (Saario 2016, 85–86.) Sijoittamalla hajauttaen osakkeisiin koko sijoitettavan summan häviäminen on hyvin vaikeaa, sillä viimeisen 40 vuoden aikana Helsingin pörssissä on mennyt konkurssiin vain 10 yhtiötä (Kauppalehti 2017). Ottaen huomioon, että Helsingin pörssiin on jo vuosien ajan listattu yli 100 yhtiötä (Nasdaq 2018). Listattujen pörssiyhtiöiden määrä vaihtelee, kun toinen pörssiyhtiö ostaa toisen pörssiyhtiön tai pörssiyhtiön suurimmat omistajat päättävät ostaa pörssiyhtiön ulos pörssistä. Molemmissa tapauksissa sijoittaja saa korvauksen omistamistaan osakkeista. Lisäksi Helsingin pörssiin listautuu vuosittain muutamia uusia yhtiöitä. (Saario 2016, 87.)

Osakekohtaista riskiä voidaan pienentää sijoittamalla esimerkiksi kymmeneen osakkeeseen eri toimialoilta. Tämän jälkeen sijoituksia heiluttaa lähinnä markkinariski. Markkinariskiä voidaan pienentää hajauttamalla sijoituksia ajallisesti. (Saario 2016, 82–

87.) Opintolainan saajan on helppo hajauttaa ajallisesti, koska opintolaina nostetaan aina puolen vuoden välein, monen vuoden ajan. Tällöin voi ostaa joka kerta hieman eri toimialaa ja rakentaa hyvin hajautetun osakesalkun. On myös mahdollista hajauttaa sijoituksia maantieteellisesti. Kuviosta 4 nähdään yhtiöiden määrän vaikutus hajautuksessa (Pörssisäätiö 2018b).

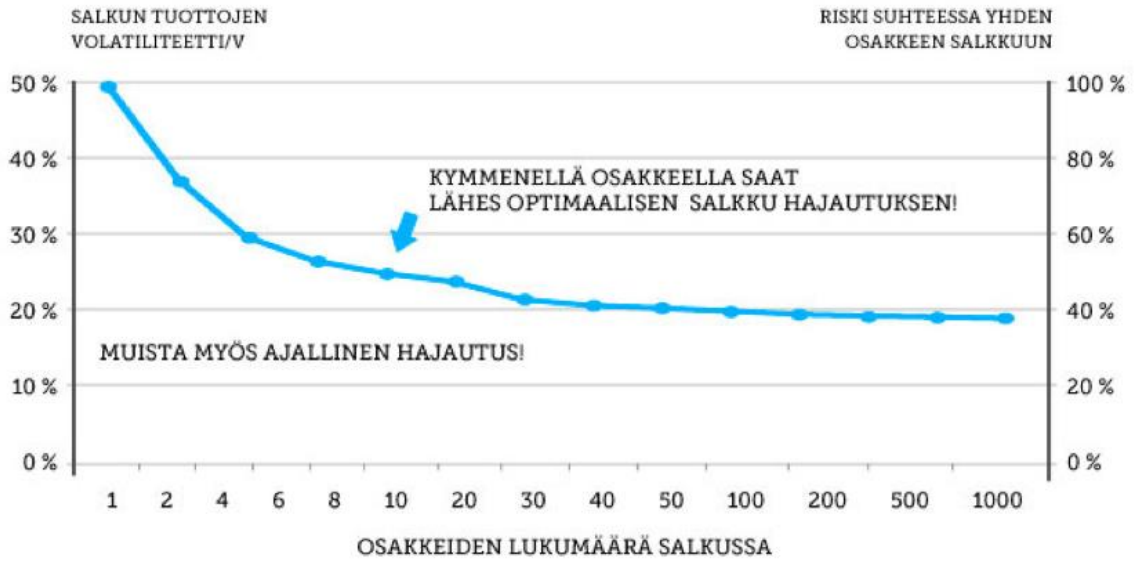

Kuvio 4. Yhtiöriskin pienentäminen hajauttamalla (Pörssisäätiö 2018b).

Kuviossa 4 selvennetään, kuinka paljon yhtiökohtainen riski pienenee ostamalla useita eri osakkeita. Jo viiden osakkeen hajautuksella saadaan merkittävästi pienennettyä osakesalkun yhtiöriskiä ja kymmenen osakkeen hajautus tarjoaa optimaalisen hajautuksen. Tästä eteenpäin yhtiöriski ei enää pienene merkittävästi, vaikka ostaisi tuhatta eri osaketta. Hajauttaessa sijoituksia eri yhtiöihin ja toimialoihin on myös tärkeää hajauttaa ajallisesti, tällä pienennetään markkinariskiä. Markkinariski tarkoittaa yleistä taloustilannetta, jos taloudessa menee huonosti, osakkeet laskevat ja päinvastoin. Paras tapa suojautua markkinariskiltä on ostaa tasaisin väliajoin ja pitkän aikaa. (Saario 2016, 83–85, Pörssisäätiö 2018b.)

Pörssiosakkeet tarjoavat omistajilleen mahdollisuuden arvonnousuun (osakekurssi nousee) sekä säännölliseen tulovirtaan (osingot). Muita tällaisia sijoitusinstrumentteja ei maailmalla paljon ole. Jopa osakkeen arvon laskiessa monet pörssiyhtiöt saattavat maksaa osinkoa. Vuosittain nousevalla osingolla on suora yhteys yhtiön osakekurssiin. Ennemmin tai myöhemmin osakekurssi seuraa samaan suuntaan, koska osinko jaetaan yhtiön voitoista. Jakamalla suurempaa osinkoa vuosittain on yhtiön tuloksen pit-

källä aikavälillä kasvettava. Kasvava tulos puolestaan nostaa osakekurssia. Kun pörssiyhtiö nostaa osinkoaan vuodesta toiseen, suurenee sijoittajan oman pääoman tuotto (hankintahinnan osinkotuotto). Todella pitkissä omistuksissa voi olla mahdollista, että jossain vaiheessa saa osinkoa enemmän kuin on osakkeesta aikanaan maksanut. (Saario 2016, 97–98.) Kone Oyj:n aineistojen pohjalta on laadittu esimerkki 1, josta nähdään kasvavan osingon vaikutus tuottoon.

Esimerkki 1. Kasvavan osingon vaikutus.

Koneen osakekurssi oli 10 vuotta sitten 7€ (Kone 2018a). Samana vuonna Kone oli maksanut osinkoa 0,325€ (Kone 2018b). Näillä luvuilla osinkoprosentiksi saatiin 4,64 prosenttia:

*0,325€ / 7€ * 100 = 4,64 %*

Nyt 10 vuotta myöhemmin kone maksoi osinkoa 1,65€ eli oman pääoman tuotto (hankintahinnan osinkotuotto) on 23,57 prosenttia:

*1,65€ / 7€ * 100 = 23,57 %*

Sijoittaja saa pelkällä osinkotuotolla lähes 24 prosentin vuosituoton. (Kone 2018b). Lisäksi osakekurssi on seurannut nousevaa osinkoa ja tänä päivänä (19.9.2018) Koneen osake noteerataan Helsingin pörssissä 46€:n hintaan (Kone 2018a). Suuren osinkotuoton lisäksi pitkäaikaisen Koneen omistajan sijoitus on lähes seitsenkertaistunut!

Sijoituskohteita mietittäessä on hyvän yhtiöön perehtymisen lisäksi tärkeää tietää yleisimmät tunnusluvut ja niiden merkitys. Helpointa on aloittaa etsimällä yhtiön tuloslaskelma ja katsoa ylintä riviä, jossa näkyy yhtiön liikevaihto. Liikevaihto kertoo yhtiön liiketoiminnan suuruudesta. Tuloslaskelman alin rivi puolestaan kertoo tilikauden voiton/tappion määrän eli nettotuloksen. Nettotuloksesta yhtiö voi jakaa osinkoa tai rahoittaa kasvuaan. Molempia lukuja kannattaa verratta edellisiin vuosiin/kvartaaleihin ja katsoa onko tullut kasvua vai laskua. (Reunanen 2016.) Yhtiöiden vuosikertomuksissa ja osavuosikatsauksissa on tuloslaskelman lisäksi tase. Tase on vähintään yhtä tärkeä raportti kuin tuloslaskelma. Taseesta nähdään yhtiön varallisuus ja velat. Vastaavaa puolelta löytyvät yhtiön varallisuus ja vastattavaa puolelta millä tämä varallisuus on rahoitettu. Rahoitukseen voidaan käyttää kahta keinoa, joko omaa rahaa eli omaa pääomaa tai velkarahaa. Taseesta nähdään, kuinka velkainen yhtiö on. (Siipola 2014.)

Tuloslaskelman ja taseen lukuja käytetään monien tunnuslukujen laskemiseen. Sijoittajalle yleisimpiä ovat P/E-luku, P/B-luku, ROE ja ROI. (Almatalent 2018a.)

P/E-luku

P/E-luku on lyhenne sanoista Price per Earnings (Hinta / tulos). Se on ehkä käytetyin ja tunnetuin sijoittajien tunnusluku. P/E-luku lasketaan jakamalla osakkeen hinta osakekohtaisella tuloksella, tai se voidaan laskea isommassa kaavassa: markkina-arvo jaettuna nettotuloksella. Lähtökohtaisesti P/E-luku saa molemmilla tavoilla saman arvon. Käytännössä P/E-luku laskee nykyisellä tuloksella, kuinka monta vuotta menee, että yritys tekee markkina-arvonsa verran tulosta. Yleisesti kasvuosakkeilla P/E-luku on suurempi kuin hitaasti kasvavilla yhtiöillä, tällöin sijoittajat ovat valmiita maksamaan enemmän hyvän kasvun toivossa. Matala P/E-luku kertoo käytännössä osakkeen edullisuudesta. Pelkän P/E-luvun katsominen voi kuitenkin viedä sijoittajan harjaan, siksi on aina katsottava muitakin tunnuslukuja. Lisäksi sijoittajan pitäisi aina tietää, mistä luvuista P/E-luku on laskettu. Yleensä hinta on osakekurssi tai yhtiön markkina-arvo tarkasteluhetkellä ja tuloksena käytetään usein viimeisimmän tilikauden tulosta, viimeisen 12 kuukauden tulosta tai analyytikoiden tulosennustetta. Tämän takia P/E-luku voi heitellä paljonkin eri toimijoiden sivuilla. Kuviossa 5 nähdään P/E-luvun kehitys Yhdysvalloissa, Helsingissä ja Euroopassa vuosina 1997–2015. (Saario 2016, 110–112; Almatalent 2018b.)

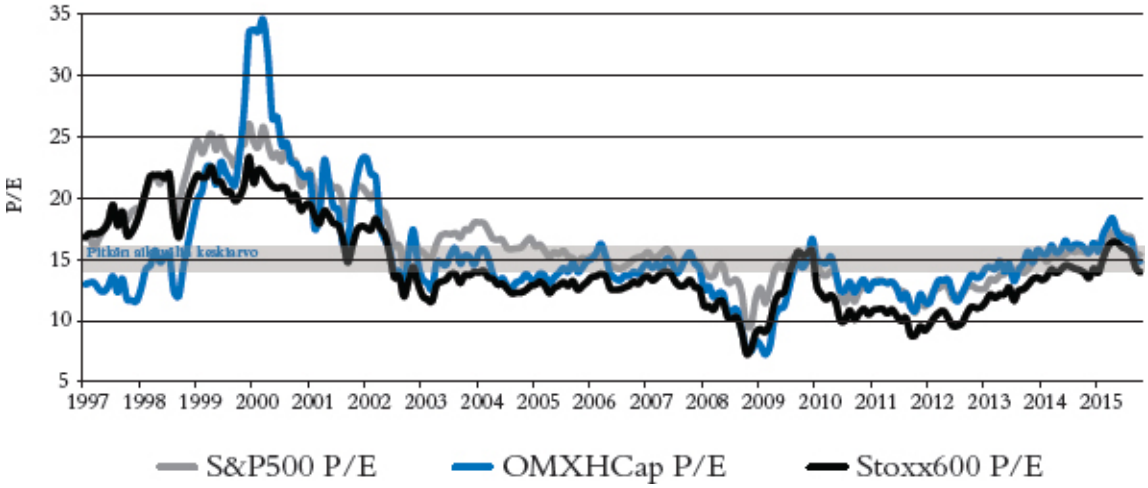

Kuvio 5. P/E-luvun kehitys Yhdysvalloissa (S & P500), Helsingissä (OMXHCap) ja Euroopassa (Stoxx600) vuosina 1997–2015 (Saario 2016, 112).

Kuviosta 5 nähdään 2000-luvun teknokuplan piikki, jolloin osakkeet olivat todella kalliita ja toisaalta finanssikriisin vaikutus vuonna 2008, jolloin osakkeet olivat todellisessa alennuksessa. Vuosina 1997–2015 P/E-luku on vaihdellut Helsingin pörssissä useimmiten noin 14–17 välillä. (Saario 2016, 112–113.) Monien Helsingin pörssin yhtiöiden P/E-lukuja voi etsiä ilmaiseksi Inderesin sivuilta ja samalta sivulta löytyy lisätietoja P/E-luvun käytöstä (Pulkkinen 2016). P/E-lukua laskettaessa on tuloksen aina oltava 12 kuukauden tulos. Kaavasta 1 nähdään P/E-luvun laskeminen kahdella eri tavalla. (Almatalent 2018b.)

P/E-luku = *Markkina-arvo / nettotulos*

P/E-luku = *Osakekurssi / osakekohtainen tulos*

Kaava 1. P/E-luvun laskeminen (Almatalent 2018b).

P/B-luku

P/B-luku on lyhenne sanoista Price per Book value (Hinta / kirjanpitoarvo). P/B-luku on yleisesti käytetty tunnusluku ja sitä käytetään usein yhdessä P/E-luvun kanssa. P/B-luku laskee yrityksen markkina-arvon suhteen taseessa olevaan omaan pääomaan. P/B-luku voidaan laskea myös osakekurssin ja osakekohtaisen oman pääoman suhteella. Yleisesti korkean oman pääomantuoton omaavilla yhtiöillä P/B-luku on korkea ja matalan pääomantuoton omaavilla yhtiöillä P/B-luku on matala. P/B-lukuun vaikuttaa myös toimiala, sillä paljon pääomaa vaativilla toimialoilla P/B-luvut ovat yleensä matalampia kuin vähän pääomaa vaativilla toimialoilla. P/B-lukua on hyvä verrata yhtiön historiallisiin P/B-lukuihin; mitä matalampi arvo, yleensä sen parempi. Kuitenkaan vain yhtä tunnuslukua katsomalla ei saada riittävä kuvaa koko yhtiöstä. (Saario 2016, 124–126; Almatalent 2018c.) Monien Helsingin pörssin yhtiöiden P/B-lukuja voi etsiä ilmaiseksi Inderesin sivuilta ja samalta sivulta löytyy lisätietoja P/B-luvun käytöstä (Pulkkinen 2017). Kaavasta 2 nähdään P/B-luvun laskeminen kahdella eri tavalla (Almatalent 2018c).

P/B-luku = *Markkina-arvo / oma pääoma*

P/B-luku = *Osakekurssi / osakekohtainen oma pääoma*

Kaava 2. P/B-luvun laskeminen (Almatalent 2018c).

ROE ja ROI

ROE on lyhenne sanoista return on equity (oman pääoman tuotto) ja ROI return on invested capital (sijoitetun pääoman tuotto). Ne ovat sijoittajien usein käyttämiä yhtiön kannattavuutta mittaavia tunnuslukuja, jotka mainitaan aina prosentteina. ROE tarkoittaa yksinkertaisuudessaan oman pääoman tuottoa eli yhtiöön aikoinaan sijoitetuista varoista ja yhtiöön jätetyistä voitoista laskettu tuottoprosentti. ROI puolestaan on yksinkertaisuudessaan sijoitetun pääoman tuotto eli yllä mainittujen lisäksi siihen lasketaan myös yhtiön velat. ROE ja ROI löytyvät pörssiyhtiöiden vuosikertomuksista viiden vuoden ajalta. Kaavassa 3 ROE:n laskentakaava ja kaavassa 4 ROI:n laskentakaava. Taulukosta 3 nähdään ROE:n viitteelliset arvot ja taulukosta 4 ROI:n viitteelliset arvot. (Saario 2016, 114–116; Almatalent 2018d; 2018e.)

ROE- % = *100 * nettotulos / oma pääoma*

Kaava 3. Oman pääoman tuottoprosentin laskeminen (Almatalent 2018d).

ROI - % = *100 * (nettotulos + rahoituskulut + verot) / sijoitettu pääoma*

Kaava 4. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskeminen (Almatalent 2018e).

Taulukko 3. Oman pääoman tuotto (Almatalent 2018d).

Erinomainen	yli 20 %
Hyvä	15–20 %
Tyydyttävä	10–15 %
Välttävä	5–10 %
Heikko	alle 5 %

Taulukosta 3 nähdään oman pääoman tuoton olevan hyvällä tasolla 15–20 prosentin välillä ja erinomaisena voidaan pitää yli 20 prosentin tasoa.

Taulukko 4. Sijoitetun pääoman tuotto (Almatalent 2018e).

Erinomainen	yli 15 %
Hyvä	10–15 %
Tyydyttävä	6–10 %
Välttävä	3–6 %
Heikko	alle 3 %

Taulukosta 4 nähdään sijoitetun pääoman tuoton hyvän tason olevan 10–15 prosentin välillä ja erinomaisena voidaan pitää yli 15 prosentin tasoa.

3.1.2 Rahastosijoittaminen

Rahasto on sijoitusinstrumentti, jonka varat on hajautettu rahasto- ja avaintietoesitteen mukaan. Näissä esitteissä tulee kertoa mm. rahaston tuotto-odotuksesta, riskeistä ja palkkioista. Rahastot voivat sijoittaa varansa esimerkiksi osakkeisiin, joukkovelkakirjoihin tai korkoihin. Rahastot voivat toimia esimerkiksi maantieteellisesti, toimialallisesti tai vastuullisesti. Rahastosijoittaminen on hieman helpompaa kuin suoriin osakkeisiin sijoittaminen. Toisin kuin osakesijoittajan, rahastoihin sijoittavan ei tarvitse avata arvo-osuustiliä. Rahastoihin pääsee sijoittamaan jo pienelläkin pääomalla. Ensimmäiset sijoitukset ovatkin monesti kuukausittain sijoitetut varat rahastoon. Rahastossa varoja hoitaa salkunhoitaja, joka sijoittaa varat rahaston sääntöjen mukaan. (Pörssisäätiö 2015.) Rahastojen on noudatettava sijoitusrahastolakia ja niiden toimintaa valvoo finanssivalvonta (Sijoitusrahastolaki 48/1999).

Rahastojen hyvät puolet liittyvät riskien hajauttamiseen, mutta rahastoihin kuuluu monesti sekä merkintä- että lunastuspalkkion lisäksi hallinnointipalkkio. Nämä kaikki palkkiot vähentävät sijoittajan saamaa tuottoa ja pitkällä aikavälillä palkkioista kertyy suuri summa. Sijoittajan on syytä olla perillä rahastojensa kuluista. Esimerkiksi 7,04 prosentin vuotuisella tuotolla sijoitus 30 kertaistuu 50 vuodessa, jos sijoittaja on joutunut maksamaan 0,87 prosenttia vuotuisia kuluja, sijoitus vain 20 kertaistuu, joten pieneltäkin kuulostavien kulujen merkitys on suuri pitkällä aikavälillä. Yleisesti aktiivisesti hoide-

tuissa rahastoissa kulut ovat suuremmat kuin kustannustehokkaissa indeksirahastoissa. Indeksirahastot seuraavat jotain tiettyä indeksiä, esimerkiksi OMXH25-indeksiä, joka seuraa Helsingin pörssin 25 vaihdetuimman osakkeen kehitystä. Indeksirahastoissa on matalat kulut ja hyvä tuotto-odotus. (Pörssisäätiö 2015, 2017a.) Kuviosta 6 nähdään kahden prosentin palkkion vaikutus tuottoon pitkällä aikavälillä (Heikinheimo 2018).

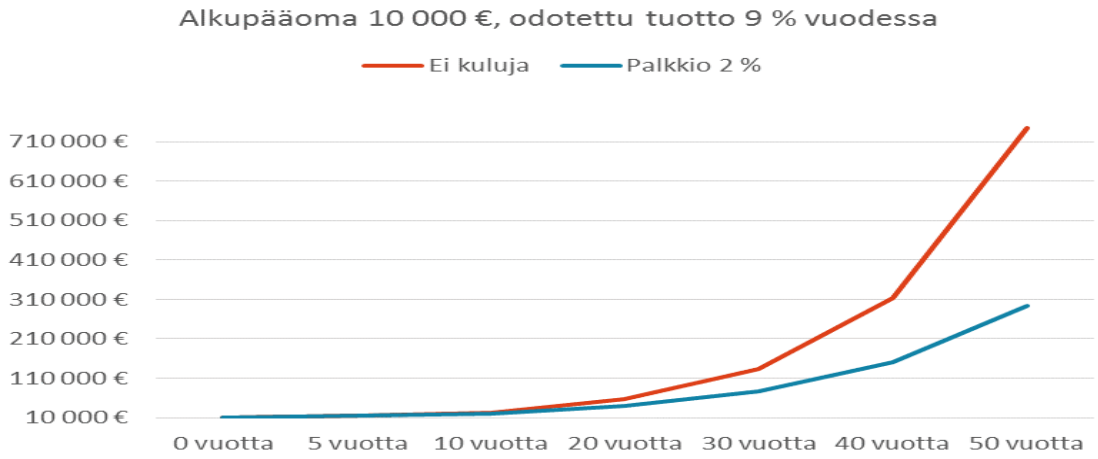

Kuvio 6. Kulujen vaikutus tuottoon pitkällä aikavälillä (Heikinheimo 2018).

Kuviossa 6 on sijoitettu 10 000 euroa 50 vuodeksi. Tuoton odotetaan olevan yhdeksän prosenttia vuodessa ja vertailun kohteena on tuotto ilman kuluja sekä tuotto kahden prosentin kuluilla. Jo 40 vuoden kohdalla säästösumma on kaksi kertaa suurempi sijoittajalle, joka ei joudu maksamaan kuluja. 50 vuoden jälkeen sijoittaja, joka joutui maksamaan kahden prosentin palkkiota, on tienannut noin 450 000 euroa vähemmän kuin sijoittaja, joka ei maksanut mitään palkkioita. Kumpi rikastui, sijoittaja vai salkunhoitaja? Pitkällä aikavälillä on todella merkittävää mitä kuluja maksaa sijoituksistaan. Kuviosta 6 nähdään hyvin myös korkoa korolle -ilmiön vaikutus ja kuinka se vahvistuu pitkän ajan kuluessa. Korkoa korolle -ilmiötä käsitellään myöhemmin. (Heikinheimo 2018.)

3.1.3 ASP-tili

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä eli ASP on pankkiin avattava tili. Se on tarkoitettu 15–39-vuotiaille, jotka eivät ole aiemmin omistaneet 50 prosenttia tai enempää asunnosta. Tilille säästetään tulevaa asunnon ostoa varten. Säästämisen voi aloittaa myös yhdessä puolison kanssa, vaikka toinen olisi jo yli 40-vuotias. Myöhemmin kun säästetty

summa ja minimiaika ovat täynnä, on mahdollista saada valtion tukemaa ASP-lainaa. Jotta on oikeutettu ASP-lainaan, täytyy olla säästettynä vähintään 10 prosenttia tulevan kodin arvosta ja rahaa täytyy olla siirrettynä vähintään kahdeksana vuosineljänneksenä 150–3000 euroa kerrallaan. Lyhin mahdollinen säästöaika on noin kaksi vuotta, enimmäisaikaa ei ole kuitenkaan määritelty. ASP-tili on helppo avata omassa pankissa. (Valtionkonttori 2016; Osuuspankki 2018b; 2018c.)

ASP-tilille maksetaan korkoa 1 prosentin verran, jonka lisäksi aloitusvuodelta ja seuraavilta viideltä vuodelta maksetaan 2-4 prosentin lisäkorko. Järkevin tapa käyttää ASP-tiliä on kerätä tarvittavat rahat tilille mahdollisimman nopeasti. Näin voidaan saavuttaa jopa 5 prosentin riskitön tuotto. Nopein tahti on siirtää 3000 euroa kerran kvartaalissa eli 12 000 euroa vuodessa. Monelle tämä ei ole mahdollista, mutta opintolainaa hyväksikäyttäen on mahdollista säästää ASP-tilille merkittäviä summia. Maksettavat korot ovat verovapaita, joten niistä ei tarvitse suorittaa 30 prosentin lähdeveroa. Lisäkorko ei kasva korkoa korolle, vaan se maksetaan vasta kun asunto ostetaan. Jos asuntoa ei ostetakaan ASP-lainalla, lisäkorko menetetään. (Valtionkonttori 2016; Osuuspankki 2018b; 2018c.)

Korkotuettua ASP-lainaa voi saada maksimissaan 180 000€ Helsingissä, 145 000€ Vantaalla, Kauniaisissa ja Espoossa, ja muualla Suomessa 115 000€. Jos asunto on kalliimpi, voi olla mahdollista saada ASP-lisälainaa. Yleisesti pankki laskee asunnon hinnasta 70 prosenttia lainan vakuudeksi, joten säästöjen ollessa 10 prosenttia tarvitaan normaalisti puuttuvalle 20 prosentille jokin vakuus, esimerkiksi henkilötakaus. ASP-lainassa tätä ei tarvita, sillä lainanehtoihin kuuluu valtiontakaus (enintään 50 000 euroa). Säästämällä 10 prosenttia asunnon hinnasta voi saada 90 prosenttia lainaa ilman takaajia. Pisin laina-aika on 25 vuotta. Lisäksi lainaan kuuluu ensimmäiseksi 10 vuodeksi maksuton korkotuki. Korkojen noustessa yli 3,8 prosentin, maksaa valtio yli menevästä korosta 70 prosenttia. Esimerkissä 2 turkulainen Aatu Aikuisopiskelija ostaa asunnon ASP-tilin avulla. (Valtionkonttori 2016; Osuuspankki 2018b; 2018c.)

Esimerkki 2. Asunnon osto ASP-tilin avulla.

Aatu ostaa 150 000€:n asunnon Turusta. Hän on säästänyt ASP-tilille sitä varten opintolainaa kolmessa vuodessa tarvittavat 15 000€ eli ASP-lainaa hän tarvitsee 135 000€.

ASP-säästöt	*15 000€ (10 prosenttia asunnon hinnasta)*
Tarvittava lainamäärä	*135 000€ (90 prosenttia asunnon hinnasta)*

ASP-korkotukilaina	*115 000€ (muu Suomi enintään 115 000€)*
ASP-lisälaina	*20 000€ (135 000€ - 115 000€)*
Asunnon vakuusarvo	*105 000€ (150 000€ * 70 %)*
Valtiontakaus	*30 000€ ((115 000€ + 20 000€) - 105 000€)*

Lisävakuutta ei tarvita, koska valtiontakaus on alle 50 000 euroa (Osuuspankki 2018b).

3.2 Korkoa korolle -ilmiö

Korkoa korolle -ilmiö perustuu siihen, että omalle pääomalle maksettavien korkojen lisäksi korkoa kertyy myös edellisten vuosien koroista. Pitkällä aikavälillä korkojen osuus voimistuu ja kasvaa. Tämän ymmärtäminen on ensiarvoisen tärkeää sijoittajalle. Jo aikoinaan Albert Einstein sanoi korkoa korolle -ilmiön olevan maailman kahdeksas ihme. Sijoittamisessa ei ole kyse äkkirikastumisesta (se onnistuu vain kohtuuttomalla riskillä ja suurin osa epäonnistuu siinä menettäen paljon rahaa), vaan pitkäjänteisestä vuosia kestävästä elämäntyylistä. Kuviosta 7 nähdään korkojen ja oman sijoituksen suhde, kun sijoitetaan kuukausittain 50€ 10 prosentin vuosituotolla. (Pörssisäätiö 2017c.)

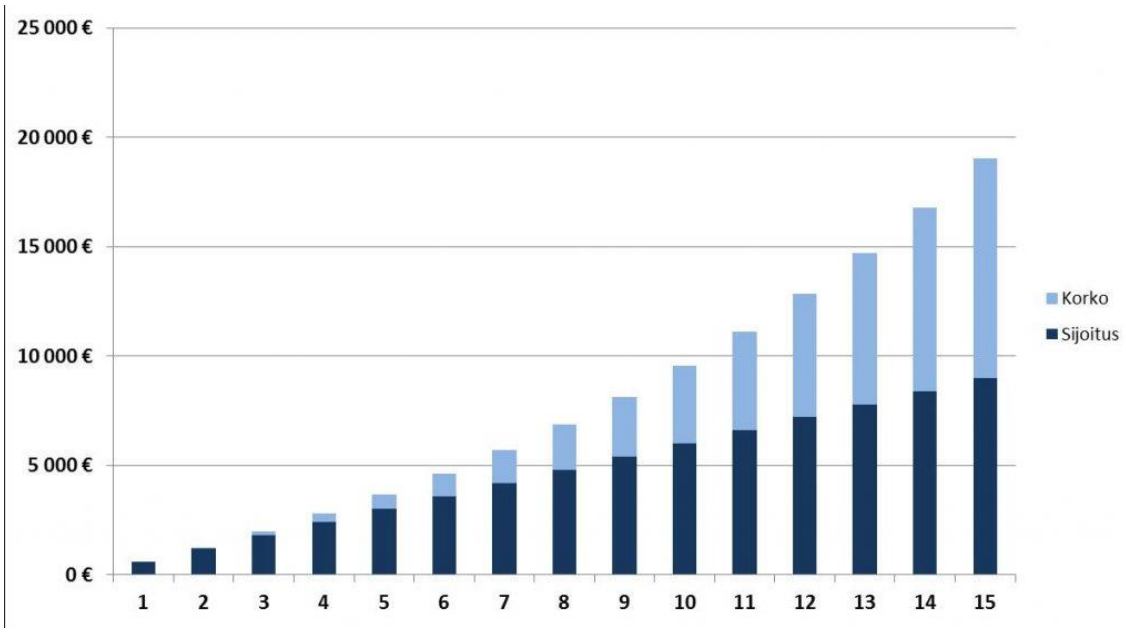

Kuvio 7. Korkoa korolle -ilmiö kun sijoitetaan 50 euroa kuukausittain 10 prosentin vuosituotolla (Pörssisäätiö 2017c).

Kuvioon 7 on eritelty omilla väreillään kertynyt oma pääoma (50€/kk) sekä korot. Tuotoksi on laskettu 10 prosenttia vuodessa. Kuviosta 7 voidaan huomata, että aluksi kokonaispääomaa kasvattaa lähinnä sijoitettava oma osuus (50€/kk), mutta kun aikaa kuluu, korkojen osuus alkaa voimistua ja kasvaa. Jo viidentoista sijoitusvuoden jälkeen koron osuus kasvaa suuremmaksi kuin sijoitettu oma pääoma. Näin voidaan todeta rahan tehneen ”työtä” sen omistajalle. Tärkeintä on aloittaa mahdollisimman aikaisin, vaikka aluksi summat olisivatkin pieniä. Esimerkki 3 selventää korkoa korolle -ilmiötä selkeään muotoon (Pörssisäätiö 2017c.)

Esimerkki 3. Korkoa korolle.

Sijoittaja on sijoittanut 1000€. Oletetaan, että hän saa tuottoa 7 prosenttia vuodessa. Ensimmäisenä vuotena hän saa korkoa:

*1000€ * 7 % = 70€*

Toisena vuotena korkoa kerää myös ensimmäisen vuoden korko lisättynä omaan pääomaan eli 1070€. Näin korkoa kertyy toisena vuotena jo:

*1070€ * 7 % = 74,90€*

Korko lisätään taas omaan pääomaan:

1070€ + 74,90€ = 1144,90€

Tästä summasta kertyy taas enemmän korkoa kuin edellisestä vuodesta. Kymmenentenä vuonna koron osuus on jo yli 128€ ja 1000€ sijoitus on kasvanut 1967€ eli lähes tuplaantunut. (Pörssisäätiö 2017c.)

Odotettavalla korolla eli tuotto-odotuksella on suuri merkitys lopputulokseen, siksi pitkäaikaisen säästäjän olisi hyvä suosia suririskisiä tuotteita, kuten osakkeita tai indeksirahastoja. Riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä, siksi riskitön pankin talletustili tuottaa niin vähän. Pitkällä aikavälillä on merkittävän tärkeää, millaista tuottoa sijoituksille lähdetään hakemaan. Kuviosta 8 nähdään eri tuottoprosenttien vaikutus pitkällä aikavälillä. (Pörssisäätiö 2017c.)

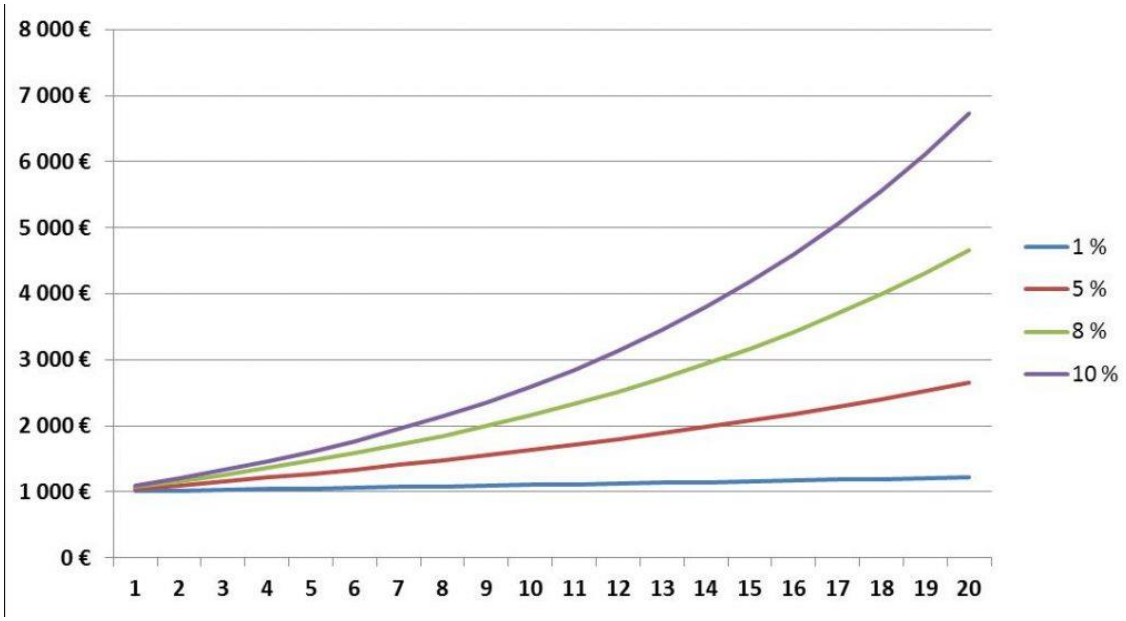

Kuvio 8. Eri tuottoprosenttien vaikutus 1000€:n sijoitukseen kahdenkymmenen vuoden ajanjaksolla (Pörssisäätiö 2017c).

Kuviossa 8 on sijoitettu 1000€ kahdeksikymmeneksi vuodeksi. Siitä voidaan huomata, että yhden prosentin tuotto (sininen viiva) ei juurikaan kasvata pääomaa pitkälläkään aikavälillä. Viiden prosentin (punainen viiva) tuotolla kahdessakymmenessä vuodessa kertyy melkein 3000€, kahdeksalla prosentilla (vihreä viiva) lähes 5000€ ja kymmenen prosentin (violetti viiva) tuotolla pääoma lähes seitsemän kertaistuu, ollen lähes 7000€. Korkoa korolle voimistuu nimenomaan silloin, kun saadaan pitkän aikaa korkeaa tuottoa. (Pörssisäätiö 2017c.) Korkoa korolle -ilmiötä voi kokeilla omille säästöilleen esimerkiksi Nordnetin säästölaskurilla (Nordnet 2018).

3.3 Verotus

Jokaisen sijoittajan on hyvä tiedostaa perusasiat verotuksesta. Palkkatulot ja muut palkkaan liittyvät lisät verotetaan ansiotuloina. Ansiotuloissa verotus on progressiivista eli mitä enemmän ansiotuloa henkilöllä on, sitä korkeampi veroprosentti ja maksetun veron määrä. (Vero 2017a.) Pääomatuloja verotetaan hieman eri tavalla. Pääomatuloilla on olemassa vain kaksi eri verokantaa, jotka ovat 2018 vuonna 30 prosenttia ja 34 prosenttia. Alle 30000€:n pääomatuloista maksetaan veroa 30 prosenttia ja sen ylittävältä osalta 34 prosenttia. Pääomatulot ovat varallisuuden tuottamaan tuloa kuten osinkotulot, vuokratulot ja luovutusvoitot. (Tuloverolaki 1535/1992; Vero 2017b.)

Piensijoittajalla ei ole suurta mahdollisuutta tehokkaaseen verosuunnitteluun, mutta piensijoittajan verotuksesta löytyy kuitenkin yksi hyvä mahdollisuus. Jos sijoittajan myyntien kokonaismäärä on enintään 1000€ kalenterivuodessa, on koko luovutusvoitto verotonta. Tämä pätee kuitenkin myös toiseen suuntaan eli luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen. Jos sijoittaja joutuu myymään tappiolla, kannattaa hänen huolehtia, että myyntien kokonaismäärä ylittää 1000€ kalenterivuodessa. (Vero 2017c.) Lisätietoja verotuksesta löytyy Pörssisäätiön sijoittajan vero-oppaasta. (Pörssisäätiö 2018a).

Kun myy tai vaihtaa omaisuutta ja saa siitä enemmän rahaa kuin ostaessa, syntyy luovutusvoittoa eli myyntivoittoa. Kyseessä on voiton tekeminen omaisuudella. Luovutusvoitot pitää ilmoittaa verottajalle. Luovutusvoittoa voi syntyä esimerkiksi myymällä voitollisia arvopapereita, rahastoja, metsää, yli 5000 euron voitolla irtaimistoa ja joissain tapauksissa asunnon myynnistä. Luovutusvoitto lasketaan yksinkertaisesti vähentämällä myyntihinnasta hankintahinta eli hinta, jolla esimerkiksi osake on ostettu. Lisäksi myyntihinnasta saa vähentää tulonhankkimiskulut eli osto- ja myyntikulut, kuten välityspalkkiot. Esimerkki 4 selventää luovutusvoiton laskemista. (Vero 2017c; 2018.)

Esimerkki 4. Luovutusvoiton laskeminen.

Sijoittaja on ostanut vuosi sitten yhtiön X osakkeita 50 kappaletta hintaan 10€/kpl ja maksanut ostostaan välityspalkkiota 8€ eli osakkeiden hankintahinta oli yhteensä:

*50 * 10€ + 8€ = 508€*

Nyt sijoittaja myy yhtiön X osakkeet hintaan 15€/kpl ja maksaa myynnistään välityspalkkiota 8€ eli osakkeiden myyntihinta on yhteensä:

*50 * 15€ - 8€ = 742€*

Näin myyntivoittoa syntyy:

742€ - 508€ = 234€.

Lopullinen verotettava myyntivoitto on 234€, josta menee pääomatuloveroa 30 prosenttia eli:

*234€ * 30 % = 70,20€.*

Nettovoittoa sijoittaja saa (luovutusvoitto välityspalkkiot huomioiden – pääomatuloverot):

234€ - 70,20€ = 163,80€.

Jos sijoittajalla ei ole kalenterivuoden aikana muita myyntejä, jäävät hänen myyntihintansa 1000€:n rajan alapuolelle, joten sijoittajan ei tarvitse maksaa tästä voitosta veroa, eli hän säästäisi 70,20€. (Vero 2017c.)

Luovutusvoiton laskentaan on käytössä myös toinen laskutapa, jota kutsutaan hankintameno-olettemaksi. Hankintameno-olettaman tarkoitus on kohtuullistaa suurien voittojen verotusta. Kun omistusten arvo on noussut merkittävästi, saattaa kyseeseen tulla hankintameno-olettama. Hankintameno-olettamaa on kahta eri tasoa, 20 prosenttia ja 40 prosenttia. Pienempää 20 prosentin tasoa saa käyttää, kun on omistanut omaisuuden alle 10 vuotta ja suurempaa 40 prosentin tasoa, kun on omistanut omaisuuden yli 10 vuotta. Hankintameno-olettamassa vähennetään koko luovutushinnasta sijoitusajan pituuden mukaan joko 20 prosenttia tai 40 prosenttia ja jäljelle jäävä osuus verotetaan luovutusvoittona. Hankintameno-olettamassa ei huomioida tulonhankkimiskuluja kuten välityspalkkioita. Esimerkki 5 selventää hankintameno-olettaman laskemista. (Vero 2017c.)

Esimerkki 5. Hankintameno-olettaman laskeminen1

Sijoittaja on ostanut 2000 kappaletta yhtiön Q osakkeita vuonna 2006 hintaan 2€/kpl eli hankintahinta oli:

*2000 * 2€ = 4000€ + 10€:n välityspalkkio*

Sijoittaja myy yhtiön Q osakkeet vuonna 2018 hintaan 10€/kpl eli yhteensä:

*2000 * 10€ = 20000€ + 25€:n välityspalkkio*

Koska sijoittaja on omistanut sijoitukset yli 10 vuotta, hän saa käyttää hankintameno-olettamana 40 prosentin tasoa. Hankintameno-olettama lasketaan suoraan luovutushinnasta ja välityspalkkioita ei huomioida:

*20000€ * 40 % = 8000€*

Hankintameno-olettama vähennetään luovutushinnasta, joten verotettavaa pääomatuloa muodostuu:

20000€ - 8000€ = 12000€

Jos sijoittaja olisi ostanut samat osakkeet samaan hintaan vuonna 2010, hän saisi käyttää hankintameno-olettamana vain 20 prosentin tasoa. Hankintameno-olettama laskettaisiin näin:

*20000€ * 20 % = 4000€*

Tämän jälkeen hankintameno-olettama vähennetään luovutushinnasta, joten verotettavaa pääomatuloa muodostuu:

20000€ - 4000€ = 16000€

Vertailun vuoksi on aina laskettava, kuinka paljon verotettavaa pääomatuloa muodostuu normaalilla luovutusvoittolaskelmalla. Luovutushinnasta vähennetään hankintahinnan lisäksi tulonhankkimiskulut:

4000€ + 10€ + 25€ = 4035€

Verotettavaa pääomatuloa muodostuisi:

20000€ - 4035€ = 15965€. (Vero 2017c.)

Esimerkistä 5 nähdään, kun omistus oli yli 10 vuotta vanha, oli edullisinta käyttää hankintameno-olettamaa. Kuitenkin alle 10 vuoden omistuksessa oli edullisempaa käyttää laskentatapana normaalia luovutusvoittolaskelmaa. Vero lasketaan aina verovelvollisille edullisemmalla tavalla. (Vero 2017c.)

Kun myy tai vaihtaa omaisuutta ja saa siitä vähemmän rahaa kuin ostaessa on maksanut, syntyy luovutustappiota eli myyntitappiota. Luovutustappio lasketaan samalla periaatteella kuin luovutusvoitto. Myyntihinnasta vähennetään hankintahinta ja tulonhankkimiskulut. Negatiivinen tulos näyttää myyntitappion määrän. Luovutustappio vähennetään ensisijaisesti saman verovuoden luovutusvoitoista. Jos luovutusvoittoja ei ole tarpeeksi, tehdään vähennys muista pääomatuloista (ennen vuotta 2016 syntyneet luovutustappiot voi vähentää vain luovutusvoitoista). Jos verovuonna ei ole tarpeeksi pääomatuloja, voi luovutustappion vähentää viitenä seuraavana verovuonna, jonka jälkeen sen käyttömahdollisuus päättyy. Luovutustappiosta ei voi saada alijäämähyvitystä ansiotuloihin. Esimerkki 6 selventää luovutustappion laskemista. (Vero 2017c; 2018.)

Esimerkki 6. Luovutustappion laskeminen.

Sijoittaja on ostanut vuosi sitten yhtiön Y osakkeita 40 kappaletta hintaan 20€/kpl ja maksanut ostostaan välityspalkkiota 8€ eli osakkeiden hankintahinta oli yhteensä:

*40 * 20€ + 8€ = 808€*

Nyt sijoittaja myy yhtiön Y osakkeet hintaan 15€/kpl ja maksaa myynnistään välityspalkkiota 8€ eli osakkeiden myyntihinta on yhteensä:

*40 * 15€ - 8€ = 592€*

Näin myyntitappiota syntyy:

592€ - 808€ = - 216€

Lopullinen myyntitappio on -216€, joka on vuodesta 2016 alkaen vähennyskelpoinen kaikista pääomatuloista verovuonna ja seuraavina viitenä vuotena (ennen vuotta 2016 vain luovutusvoitosta). Jos sijoittajalla ei ole kalenterivuoden aikana muita myyntejä ja hänen myyntihintansa jäävät 1000 euron rajan alapuolelle, hänellä ei ole oikeutta vähentää -216€:n myyntitappiota. Sijoittajalle koituu tappiota, koska hän olisi voinut vähentää tappion tulevista pääomatuloista, joista joutuu nyt maksamaan pääomatuloveroa 30 prosenttia: (Vero 2017c.)

*-216€ * 30 % = - 64,80€*

Sijoittajalle koituu 64,80€:n tappio.

Osingot verotetaan pääomatuloina, mutta niitä kohdellaan hieman eri tavalla. Listattujen pörssiyhtiöiden osingoista 15 prosenttia on verovapaata tuloa ja 85 prosenttia verotetaan pääomatulona. (Tuloverolaki 1535/1992.) Näin listattujen pörssiyhtiöiden osinkojen verokannaksi muodostuu 25,5 prosenttia (28,9 prosenttia yli 30000€:n pääomatuloista). Osingon maksava pörssiyhtiö tilittää aina maksamastaan osingosta 25,5 prosentin ennakonpidätyksen suoraan verottajalle. Esimerkissä 7 selvennetään pörssiyhtiöiden osinkojen verotusta. (Vero 2017d; Veronmaksajan keskusliitto 2017.)

Esimerkki 7. Listattujen pörssiyhtiöiden osinkojen verotus.

Sijoittajalla on listatun pörssiyhtiön Z osakkeita 1000 kappaletta. Yhtiö Z maksaa osinkoa jokaista osaketta kohden 0,50€, josta kertyy osinkotuottoa:

*1000 * 0,5€ = 500€*

Tästä 15 prosenttia on verovapaata tuloa:

*500€ * 15 % = 75€*

Ja 85 prosenttia veronalaista tuloa:

*500€ * 85 % = 425€*

Veroa sijoittaja joutuu maksamaan:

*425€ * 30 % = 127,50€*

Sijoittajalle jää nettona osinkoa (veronalainen tulo - verot + verovapaa tulo):

425€ - 127,50€ + 75€ = 372,50€

Osinkoverot on helppo laskea käyttämällä verokantana 25,5 prosenttia:

*500€ * (100 % - 25,5 %) = 372,50€. (Vero 2017d.)*

Pääomatuloista on mahdollista hakea erinäköisiä vähennyksiä, kuten ammattikirjallisuus- ja työhuonevähennys. Kulujen täytyy liittyä pääomatulojen hankintaan, esimerkiksi sijoitustoimintaan. Jos sijoitustoiminta tai jokin muu pääomatulojen hankinta on riittävän suurimuotoista, voi olla mahdollista vähentää myös puhelin ja atk-kulut. Myös matkoista yhtiökokouksiin ja tietyistä ammattimaisista koulutuksista voi saada vähennyksen pääomatuloihin. Myös asunto- ja sijoituslainojen korot vähennetään ensisijaisesti pääomatuloista. Jos vähennyksiä on enemmän kuin pääomatuloja, tehdään vähennys alijäämähyvityksenä ansiotuloista. Alijäämähyvitys on 30 prosenttia pääomatulojen vähennyksistä, joita ei voitu vähentää pääomatuloista. (Vero 2017e.)

4 TUTKIMUSOSIO

4.1 Selvitys opintolainan kuluista

Kaikissa laskelmissa on käytetty esimerkkeinä aikuisille suunnattuja monimuotokoulutuksia tradenomille (210 op) ja kätilölle (270 op). Monimuotokoulutus on suunniteltu suoritettavaksi työn ohella, joten aikuisopiskelijan voi olla mahdollista sijoittaa kaikki opintolainansa. (Opintopolku 2018.) Suomessa opiskeleva saa nostaa opintolainaa 1.8.2017 alkaen 650€/kk. Tällöin 210 opintopisteen (3,5 vuotta) tradenomi koulutuksen suorittava saa nostaa normaalisti opintolainaa vuodessa 9 * 650€, jonka lisäksi viimeiseltä lukukaudelta 5 * 650€ eli yhteensä:

9 * 650€ + 9 * 650€ + 9 * 650€ + 5 * 650€ = 20800€

Kun taas 270 opintopisteen (4,5 vuotta) kätilö koulutuksen suorittava saa nostaa opintolainaa yhden vuoden kauemmin eli:

9 * 650€ + 9 * 650€ + 9 * 650€ + 9 * 650€ + 5 * 650€ = 26650€ (Opintotukilaki 65/1994; Kansaneläkelaitos 2018b.)

Suorittaessaan opinnot Kelan määrittelemissä rajoissa, ovat molemmat oikeutettuja opintolainahyvitykseen. Maksimi opintolainahyvitys on tradenomille (210 op) 4120€ ja kätilölle (270 op) 5560€. (Kansaneläkelaitos 2017.)

Niin kuin kaikista lainoista, myös opintolainasta tulee kuluja, joskin huomattavasti vähemmän kuin muista lainoista. Kuluja ovat esimerkiksi opintolainan perustamismaksu, nostopalkkiot ja korko. Seuraavissa esimerkeissä opintolaina nostetaan Osuuspankin verkkopalvelusta, jossa Osuuspankin omistaja-asiakkaat saavat nostaa opintolainaa ilman nostopalkkiota, mutta 30€:n perustamismaksu on maksettava. (Osuuspankki 2018d.) Opintolainan korkona käytetään kuviossa 1 (sivu 3) esitettyä uusien opintolainojen keskikorkoa, joka on 0,5 prosenttia (Suomen Pankki 2018). Opintolainan korko sidotaan yleensä joko 12 kuukauden euriboriin tai pankin omaan prime-korkoon. Lainan marginaalin ollessa esimerkiksi 0,5 prosenttia lisätään siihen opiskelijan valitsema korko. Koska 12 kuukauden euribor on tällä hetkellä miinuksella, jää opiskelijan maksettavaksi ainoastaan pankin määrittelemä marginaali. (Osuuspankki 2018d.)

Korot pääomitetaan eli lisätään lainaan kaksi kertaa vuodessa, kesä- ja joulukuun 15. päivänä. Korkojen lisäys lainaan aiheuttaa sen, että seuraavista eristä joutuu maksamaan myös koron korkoa. Korot on mahdollista maksaa jo niiden erääntyessä, mutta korkotason ollessa matala, jää myös korkoa korolle vaikutus hyvin pieneksi. Valmistumisen jälkeen korot pääomitetaan lainaan vielä yhden kerran, jonka jälkeen korot tulee opiskelijan maksettavaksi. Opintolainaa aloitetaan lyhentämään yleensä noin 2 vuotta valmistumisen jälkeen. (Osuuspankki 2018d.) Esimerkissä 8 selvitetään opintolainan kulut tradenomille ja kätilölle.

Esimerkki 8. Selvitys tradenomin ja kätilön opintolainan koroista.

*Tradenomi ja kätilö aloittavat opinnot tammikuussa 2019. He nostavat kaikki opintolainat osuuspankin verkkopalvelusta ilman nostopalkkiota. He saavat lainoihinsa 0,5 prosentin koron, jonka oletetaan selvyyden vuoksi pysyvän samana koko opiskelujen ajan (Näin pitkältä ajalta on mahdotonta ennustaa koron muutosta, se voi joko nousta, laskea tai pysyä samana). Opintolainaa nostetaan 1.1.20xx 5 * 650€ ja 1.8.20xx 4 * 650€. Korot pääomitetaan lainaan 15.6.20xx ja 15.12.20xx. Taulukko 5 selventää kuinka paljon korkoa kertyy tradenomille ja taulukko 6 kätilölle.*

Taulukko 5. Tradenomin opintolainaan kertyvät korot.

Päivämäärä	Opintolaina	Korko	Laina yhteensä
1.1.2019	3 250,00 €		3 250,00 €
15.6.2019		7,45 €	3 257,45 €
1.8.2019	2 600,00 €		5 857,45 €
15.12.2019		13,02 €	5 870,47 €
1.1.2020	3 250,00 €		9 120,47 €
15.6.2020		22,12 €	9 142,59 €
1.8.2020	2 600,00 €		11 742,59 €
15.12.2020		27,73 €	11 770,32 €
1.1.2021	3 250,00 €		15 020,32 €
15.6.2021		36,87 €	15 057,20 €
1.8.2021	2 600,00 €		17 657,20 €
15.12.2021		42,52 €	17 699,71 €
1.1.2022	3 250,00 €		20 949,71 €
15.6.2022		51,70 €	21 001,41 €
15.12.2022		52,50 €	21 053,91 €
Yhteensä	**20 800,00 €**	**253,91 €**	**21 053,91 €**

Taulukko 6. Kätilön opintolainaan kertyvät korot.

Päivämäärä	Opintolaina	Korko	Laina yhteensä
1.1.2019	3 250,00 €		3 250,00 €
15.6.2019		7,45 €	3 257,45 €
1.8.2019	2 600,00 €		5 857,45 €
15.12.2019		13,02 €	5 870,47 €
1.1.2020	3 250,00 €		9 120,47 €
15.6.2020		22,12 €	9 142,59 €
1.8.2020	2 600,00 €		11 742,59 €
15.12.2020		27,73 €	11 770,32 €
1.1.2021	3 250,00 €		15 020,32 €
15.6.2021		36,87 €	15 057,20 €
1.8.2021	2 600,00 €		17 657,20 €
15.12.2021		42,52 €	17 699,71 €
1.1.2022	3 250,00 €		20 949,71 €
15.6.2022		51,70 €	21 001,41 €
1.8.2022	2 600,00 €		23 601,41 €
15.12.2022		57,38 €	23 658,79 €
1.1.2023	3 250,00 €		26 908,79 €
15.6.2023		66,59 €	26 975,38 €
15.12.2023		67,44 €	27 042,82 €
Yhteensä	**26 650,00 €**	**392,82 €**	**27 042,82 €**

Taulukoista 5 ja 6 nähdään opintolainan kulujen olevan hyvin maltillisia. Tradenomille kuluja syntyy opintolainan korkojen muodossa 253,91€ ja kätilölle 392,82€. Opintolainan perustamismaksun 30€ lisäten, saadaan kokonaiskuluiksi 283,91€ ja 422,82€. Kun opiskelija suorittaa koulutuksen Kelan määrittelemissä aikarajoissa, saa hän opintolainahyvitystä 4120€ (210 op) tai 5560€ (270 op) (Kansaneläkelaitos 2017). Opiskelijan on jopa kannattavaa nostaa opintolaina säästötilille ja opintolainahyvityksen saatuaan maksaa laina pois. Tällä täysin riskittömällä toiminnalla on mahdollista saada merkittävät voitot, mutta vielä suuremmat voitot ovat mahdollisia sijoittamalla opintolaina seuraavaksi esiteltävien laskelmien perusteella.

4.2 Case 1. Osakesijoittaminen

Tradenomi saa opintolainaa tasaisin puolen vuoden välein 3,5 vuoden ja kätilö 4,5 vuoden ajan. Tämä antaa hyvän mahdollisuuden ajalliselle hajauttamiselle. Ostamalla

puolivuosittain kahta eri osaketta ja keräämällä opintojen aikana osakesalkkuun kymmenen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksavaa pörssiyhtiötä, saadaan ajallisen hajautuksen lisäksi hyvä yhtiökohtainen hajautus. Näin opiskelija on vähentänyt markkinariskiä sekä yhtiöriskiä, jonka lisäksi tulevaisuudessa osinkovirta kasvaa vuosi vuodelta. Helsingin pörssi on noussut vuosina 1957–2015 keskimäärin 10,5 prosenttia vuodessa (Saario 2016, 54). Laskelmissa käytetään kuitenkin varovaisempaa 8 prosentin vuotuista tuottoa.

Sijoituskriteereiksi on valittu vähintään viisi vuotta jatkunut osinkojen vuosittainen nousu, ostohetkellä vähintään 4 prosentin osinkotuotto sekä suotuisat näkymät nostaa osinkoa edelleen tulevaisuudessa. Tällaisia pörssiyhtiöitä ovat 16.10.2018 esimerkiksi Nordea, CapMan, Aktia, Sampo, Tieto, Raute, Elisa, Aspo, UPM, ja Restamax. Näiden pörssiyhtiöiden keskimääräinen osinkotuotto on ensi vuoden ennusteilla ja tämän päivän (16.10.2018) päätöskurssilla 5,76 prosenttia, osinkoverot vähennettynä nettotuotto on 4,29 prosenttia (Osuuspankki 2018e). Näiden pörssiyhtiöiden osinkojen ennustetaan kasvavan keskimäärin noin 7 prosenttia vuodessa. Esimerkissä 9 tradenomi ja kätilö avaavat ilmaiset arvo-osuustilit Nordnettiin ja aloittavat opintolainojen sijoittamisen yllämainittujen kriteerien ja lukujen perusteella.

Esimerkki 9. Tradenomin ja kätilön opintolainojen sijoittaminen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin.

Sijoitetaan tradenomin ja kätilön opintolainat korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin niin, että joka kevät 1.1.20xx ja syksy 1.8.20xx ostetaan kahden eri toimialan yhtiötä. Kulut on otettu Nordnetin korkeimmalta kulutasolta, joka on 9€ per toimeksianto. Osingot on merkitty nettona ja ne sijoitetaan aina uudelleen 1.8.20xx. Kaavoissa on tehty paljon olettamuksia; tuotto on aina 8 prosenttia vuodessa, osinkotuotto on aina ostaessa 5,76 prosenttia (nettotuotto 4,29 prosenttia) ja se kasvaa vuosittain aina 7 prosentin vauhtia. Laskelmissa käytetyt luvut ovat historiaan ja tietoon perustuvia olettamuksia. Tulevaisuus ei välttämättä vastaa historiaa. Sijoittamiseen liittyy aina riski, ja se on hyvä tiedostaa. Taulukossa 7 sijoitetaan tradenomin ja taulukossa 8 kätilön opintolainat korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin.

Taulukko 7. Tradenomin opintolainan sijoittaminen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin.

Päivämäärä	Opintolaina	Osingot	Tuotto	Kulut	Varat
1.1.2019	3 250,00 €			- 18,00 €	3 232,00 €
1.8.2019	2 600,00 €	138,58 €	150,83 €	- 18,00 €	6 103,40 €
1.1.2020	3 250,00 €		203,45 €	- 18,00 €	9 538,85 €
1.8.2020	2 600,00 €	403,50 €	445,15 €	- 18,00 €	12 969,50 €
1.1.2021	3 250,00 €		432,32 €	- 18,00 €	16 633,82 €
1.8.2021	2 600,00 €	698,33 €	776,24 €	- 18,00 €	20 690,40 €
1.1.2022	3 250,00 €		689,68 €	- 18,00 €	24 612,08 €
1.8.2022		1 026,44 €	1 148,56 €	- 18,00 €	26 769,08 €
1.1.2023			892,30 €		27 661,39 €
Yhteensä	**20 800,00 €**	**2 266,86 €**	**4 738,53 €**	**- 144,00 €**	**27 661,39 €**

Taulukko 8. Kätilön opintolainan sijoittaminen korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin.

Päivämäärä	Opintolaina	Osingot	Tuotto	Kulut	Varat
1.1.2019	3 250,00 €			- 18,00 €	3 232,00 €
1.8.2019	2 600,00 €	138,58 €	150,83 €	- 18,00 €	6 103,40 €
1.1.2020	3 250,00 €		203,45 €	- 18,00 €	9 538,85 €
1.8.2020	2 600,00 €	403,50 €	445,15 €	- 18,00 €	12 969,50 €
1.1.2021	3 250,00 €		432,32 €	- 18,00 €	16 633,82 €
1.8.2021	2 600,00 €	698,33 €	776,24 €	- 18,00 €	20 690,40 €
1.1.2022	3 250,00 €		689,68 €	- 18,00 €	24 612,08 €
1.8.2022	2 600,00 €	1 026,44 €	1 148,56 €	- 18,00 €	29 369,08 €
1.1.2023	3 250,00 €		978,97 €	- 18,00 €	33 580,05 €
1.8.2023		1 391,59 €	1 567,07 €	- 18,00 €	36 520,71 €
1.1.2024			1 217,36 €		37 738,07 €
Yhteensä	**26 650,00 €**	**3 658 €**	**7 610 €**	**- 180,00 €**	**37 738,07 €**

Taulukot 7 ja 8 loppuvat samaan ajankohtaan kuin edellisessä luvussa lasketut opintolainan kulut. Tästä hetkestä on kuitenkin vielä reilu vuosi aikaa ennen kuin opintolainan lyhennykset alkavat, joten sijoittamalla vielä kerran tulevat osingot sekä kerryttämällä oletettua 8 prosentin tuottoa, saa osakesalkun koon vielä hieman suuremmaksi. Tradenomilla salkku nousee 1.1.2024 31078,31€ ja samana keväänä on tulossa nettona eli osinkoverot vähennettynä 1269,62€ osinkoa, kun puolestaan kätilön salkku kasvaa 1.1.2025 42396,71€ ja samana keväänä on tulossa osinkoverot vähennettynä 1721,85€ osinkoa.

Sopimalla pankin kanssa opintolainan mahdollisimman pitkästä (20 vuotta) takaisinmaksuajasta, on mahdollista saada niin pieni kuukausilyhennys, että sen voi lyhentää tulevilla osingoilla. Tradenomille riittää 20 vuoden takaisinmaksuajalla noin 100€:n kuu-

kausilyhennys ja kätilölle noin 130€:n kuukausilyhennys. Eli molemmissa tapauksissa on mahdollista aloittaa opintolainan lyhentäminen tulevilla osingoilla ja säästää sijoitukset kasvamaan korkoa korolle. Osinkojen edelleen kasvaessa, alkaa ylimääräistä osinkoa jäädä vuosi vuodelta enemmän. Lisäksi osakkeiden tuottaessa keskimääristä 8 prosentin tuottoa vuodessa, on 20 vuoden päästä tradenomin salkun arvo 153116,70€ ja kätilön salkun arvo 208880,23€. Samoihin aikoihin he maksavat viimeisen opintolainan kuukausilyhennyksen ja voivat miettiä uutta käyttöä huomattavaksi kasvaneille osinkotuloilleen. Moni ei tule ajatelleeksi minkälaisia mahdollisuuksia opintolaina saattaa tuoda. Toinen vaihtoehto on lunastaa voitot heti kun opintolainahyvitys on maksettu. Alle on laskettu paljonko tradenomille ja kätilölle jää puhteena käteen.

Tradenomin osakesalkun tuotosta kertyy luovutusvoittoa (luovutushinta - hankintahinta - tulonhankkimiskulut):

27661,39€ - 23066,86€ - 144€ - 90€ = 4360,53€

Luovutusvoiton osalta kertyy maksettavaa pääomatuloveroa:

4360,53€ * 30 % = 1308,16€

Opintolainaa jää maksettavaksi (opintolaina + kulut - opintolainahyvitys):

20800€ + 283,91€ - 4120€ = 16873,91€

Kaikkien vähennysten jälkeen, jää tradenomille voittoa puhtaana käteen (luovutushinta - opintolaina - myyntikulut - verot):

27661,39€ - 16873,91€ - 90€ - 1308,16 = **9389,32€**

Kätilön osakesalkun tuotosta kertyy luovutusvoittoa (luovutushinta - hankintahinta - tulonhankkimiskulut):

37738,07€ - 30308€ - 180€ - 90€ = 7159,07€

Luovutusvoiton osalta kertyy maksettavaa pääomatuloveroa:

7159,07€ * 30 % = 2147,72€

Opintolainaa jää maksettavaksi (opintolaina + kulut – opintolainahyvitys):

26650€ + 422,82€ - 5560€ = 21512,82€

Kaikkien vähennysten jälkeen jää kätilölle voittoa puhtaana käteen (luovutushinta - opintolaina - myyntikulut - verot):

37738,07€ - 21512,82€ - 90€ - 2147,72€ = **13987,53€**

Myymällä sijoitukset heti opintolainahyvityksen saatuaan jää tradenomille sekä kätilölle puhtaana käteen merkittävä summa. Kolmantena vaihtoehtona on mahdollista myydä vain lainan takaisinmaksuun tarvittava summa ja säilyttää loput osakkeet. Kuitenkin jos opintojen päätyttyä on päästy tilanteeseen, jossa osinkotuotot riittävät lyhentämään opintolainaa, ei välttämättä ole kannattavaa myydä osakkeita. Jokainen tekee kuitenkin itse päätöksen oman taloustilanteensa mukaan.

4.3 Case 2. Rahastosijoittaminen

Indeksirahastoissa on matalat kulut ja hyvä tuotto-odotus, on kuitenkin hyvä muistaa, että hyvään tuotto-odotukseen liittyy myös suurempi riski. Indeksirahastojen riskit ovat kuitenkin suoraan osakesijoittamiseen verrattuna pienemmät, koska yhtiökohtainen riski poistuu lähes kokonaan. Indeksirahastot seuraavat aina tiettyä indeksiä ja niillä on helppo rakentaa maailmanlaajuinen hajautus. Tradenomi saa opintolainaa tasaisin puolen vuoden välein 3,5 vuoden ja kätilö 4,5 vuoden ajan. Näin saadaan hoidettua ajallinen hajautus. Maantieteellinen hajautus hoidetaan käyttämällä Osuuspankin indeksirahastoja. Mukaan valittiin OP-Aasia indeksi, OP-Amerikka indeksi ja OP-Pohjoismaat indeksi. Näissä merkintä- ja lunastuspalkkiot ovat 0,06 prosenttia ja Op-Pohjoismaat indeksissä 0,10 prosenttia sekä hallinnointipalkkiot kaikissa rahastoissa 0,39 prosenttia. Kulut ovat todella matalat verrattuna aktiivisesti hoidettuihin rahastoihin, joissa normaali hallinnointipalkkio vaihtelee 2 prosentin molemmin puolin. (Osuuspankki 2018f.) Esimerkissä 10 sijoitetaan tradenomin ja kätilön opintolainat yllämainittuihin indeksirahastoihin.

Esimerkki 10. Tradenomin ja kätilön opintolainan sijoittaminen kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin.

Sijoitetaan tradenomin ja kätilön opintolainat kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin niin, että joka kevät 1.1.20xx ja syksy 1.8.20xx ostetaan tasamäärä yllämainittuja kolmea indeksirahastoa. Tuottona käytetään kuviossa 3 (sivu 12) nähtävää maailmanlaajuista keskituottoa vuosilta 1900–2017, joka on 5,2 prosenttia (Credit Suisse 2018). Keskimääräinen merkintä- ja lunastuspalkkio on 0,07 prosenttia ja hallinnointipalkkio

0,39 prosenttia. Merkintäkulut on vähennetty aina heti ostettaessa. Hallinnointikulut on vähennetty ja tuotto lisätty aina uuden opintolainan lisäyksen yhteydessä, kertyneen ajan mukaan. Laskelmissa käytetyt luvut ovat historiaan ja tietoon perustuvia olettamuksia. Tulevaisuus ei välttämättä vastaa historiaa. Sijoittamiseen liittyy aina riski mikä on hyvä tiedostaa. Taulukossa 9 sijoitetaan tradenomin ja taulukossa 10 kätilön opintolainat kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin.

Taulukko 9. Tradenomin opintolainan sijoittaminen kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin.

Päivämäärä	Opintolaina	Merkintäkulut	Hallinnointipalkkio	Varat
1.1.2019	3 250,00 €	2,38 €		3 247,62 €
1.8.2019	2 600,00 €	1,91 €	7,39 €	5 936,83 €
1.1.2020	3 250,00 €	2,38 €	9,65 €	9 303,43 €
1.8.2020	2 600,00 €	1,91 €	21,17 €	12 162,57 €
1.1.2021	3 250,00 €	2,38 €	19,76 €	15 653,94 €
1.8.2021	2 600,00 €	1,91 €	35,61 €	18 691,26 €
1.1.2022	3 250,00 €	2,38 €	30,37 €	22 313,48 €
1.1.2023			87,02 €	23 386,76 €
Yhteensä	**20 800,00 €**	15,25 €	210,97 €	23 386,76 €

Taulukko 10. Kätilön opintolainan sijoittaminen kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin.

Päivämäärä	Opintolaina	Merkintäkulut	Hallinnointipalkkio	Varat
1.1.2019	3 250,00 €	2,38 €		3 247,62 €
1.8.2019	2 600,00 €	1,91 €	7,39 €	5 936,83 €
1.1.2020	3 250,00 €	2,38 €	9,65 €	9 303,43 €
1.8.2020	2 600,00 €	1,91 €	21,17 €	12 162,57 €
1.1.2021	3 250,00 €	2,38 €	19,76 €	15 653,94 €
1.8.2021	2 600,00 €	1,91 €	35,61 €	18 691,26 €
1.1.2022	3 250,00 €	2,38 €	30,37 €	22 313,48 €
1.8.2022	2 600,00 €	1,91 €	50,76 €	25 537,65 €
1.1.2023	3 250,00 €	2,38 €	41,50 €	29 297,08 €
1.1.2024			114,26 €	30 706,27 €
Yhteensä	**26 650,00 €**	19,54 €	330,47 €	30 706,27 €

Taulukot 9 ja 10 loppuvat samaan ajankohtaan kuin selvitys opintolainan kuluista luvussa lasketut opintolainan kulut (taulukko 5 ja 6). Tästä hetkestä on kuitenkin vielä reilu vuosi aikaa ennen kuin opintolainan lyhennykset alkavat. Opiskelijalla on kaksi

vaihtoehtoa; jättää kaikki sijoitukset kasvamaan korkoa korolle tai myydä kaikki sijoituksensa.

Jättämällä kaikki sijoitukset kasvamaan korkoa korolle ja sopimalla pankin kanssa mahdollisimman pitkän (20 vuotta) takaisinmaksuajan, voi tradenomi lyhentää opintolainaansa noin 100€ kuukaudessa ja kätilö noin 130€ kuukaudessa. Tämä heidän tulee maksaa tulevista palkkatuloistaan. 21 vuoden päästä, kun tradenomi ja kätilö saavat viimeisen opintolainalyhennyksen maksettua, on tradenomin rahastojen arvo noussut 64087,61€ ja kätilön 84145,53€. Vuosittainen tuotto on laskettu vähentämällä hallinnointipalkkio 0,39 prosenttia odotetusta tuotosta 5,2 prosenttia eli kokonaistuotto on 4,81 prosenttia vuodessa.

Toisessa vaihtoehdossa myydään kaikki rahastot ja maksetaan opintolaina pois sen jälkeen, kun Kela on maksanut opintolainahyvityksen. Kaikkien rahastojen myynnistä kertyy tradenomille 16,37€ ja kätilölle 21,49€ suuruinen lunastuspalkkio. Alle on laskettu paljonko tradenomille ja kätilölle jää puhteena käteen.

Tradenomin rahastojen tuotosta kertyy luovutusvoittoa (luovutushinta - hankintahinta - tulonhankkimiskulut):

23386,76€ - 20800€ - 15,25€ - 16,37€ = 2555,14€

Luovutusvoiton osalta kertyy maksettavaa pääomatuloveroa:

2555,14€ * 30 % = 766,54€

Opintolainaa jää maksettavaksi tradenomille (opintolaina + kulut - opintolainahyvitys):

20800€ + 283,91€ - 4120€ = 16873,91€

Kaikkien vähennysten jälkeen jää tradenomille voittoa puhtaana käteen (luovutushinta - opintolaina - myyntikulut - verot):

23386,76€ - 16873,91€ - 16,37€ - 766,54€ = **5729,94€**

Kätilön rahastojen tuotosta kertyy luovutusvoittoa (luovutushinta - hankintahinta - tulonhankkimiskulut):

30706,27€ - 26650€ - 19,54€ - 21,49€ = 4015,24€

Luovutusvoiton osalta kertyy maksettavaa pääomatuloveroa:

4015,24€ * 30 % = 1204,57€

Opintolainaa jää maksettavaksi kätilölle (opintolaina + kulut - opintolainahyvitys):

26650€ + 422,82€ - 5560€ = 21512,82€

Kaikkien vähennysten jälkeen jää kätilölle voittoa puhtaana käteen (luovutushinta - opintolaina - myyntikulut - verot):

30706,27€ - 21512,82€ - 21,49€ - 1204,57€ = **7967,39€**

Myymällä sijoitukset heti opintolainahyvityksen saatuaan, jää tradenomille sekä kätilölle puhtaana käteen merkittävä summa. Kolmantena vaihtoehtona on mahdollista myydä vain lainan takaisinmaksuun tarvittava summa ja säilyttää loput rahastot. Jos haetaan pitkäaikaista tuottoa korkoa korolle -ilmiön kautta, ei välttämättä ole kannattavaa myydä rahastoja. Jokainen tekee kuitenkin itse päätöksen oman taloudentilan mukaan.

4.4 Case 3. ASP-tilille sijoittaminen

15–39-vuotiaan opiskelijan, joka ei ole ennen omistanut 50 prosenttia tai enempää asunnosta, on mahdollista säästää opintolainat ASP-tilille. Tulevaisuudessa säästöt voi käyttää oman asunnon ostamisen alkupääomana. ASP-tili on täysin riskitön sijoitus. Säästöille maksetaan 1 prosentin korkoa, jonka lisäksi maksetaan 2-4 prosentin lisäkorkoa aloitusvuodelta ja seuraavilta viideltä vuodelta. Lisäkoron voi hyödyntää vain, jos ostaa asunnon. (Valtionkonttori 2016.) Opintolaina on todennäköisesti halvinta lainaa mitä voi saada. Siksi se kannattaa nostaa kaikki, koska asuntoa ostaessa lainaa tarvitaan joka tapauksessa. Mitä suurempi osa lainasta on pienikorkoista, sen parempi. Esimerkissä 11 sijoitetaan tradenomin ja kätilön opintolainat riskittömälle ASP-tilille kasvamaan korkoa.

Esimerkki 11. Tradenomin ja kätilön opintolainan sijoittaminen ASP-tilille.

Sijoitetaan tradenomin ja kätilön opintolainat ASP-tilille. Neljännesvuosittain suurin mahdollinen talletus on 3000€, joten kevään opintolaina on sijoitettava kahdessa eri osassa. Näin opintolainat sijoitetaan seuraavina päivinä 1.1.20xx, 1.4.20xx ja 1.8.20xx. Tradenomi ja kätilö ostavat asunnon puoli vuotta valmistumisen jälkeen. Molemmat ovat neuvotelleet itselleen pankista 4 prosentin lisäkoron, jonka kerryttämät varat he saavat käyttöön ostaessaan asunnon. Lisäkorkoa ei lisätä pääomaan eli se ei kasva

korkoa korolle, kuten normaali 1 prosentin korko tekee. Korot ovat verovapaita, joten ASP-tili on täysin kuluton. Taulukossa 11 sijoitetaan tradenomin ja taulukossa 12 kätilön opintolainat ASP-tilille.

Taulukko 11. Tradenomin opintolainan sijoittaminen riskittömälle ASP-tilille.

Päivämäärä	Opintolaina	Lisäkorko	Korko	Varat
1.1.2019	3 000,00 €			3 000,00 €
1.4.2019	250,00 €	30,00 €	7,50 €	3 257,50 €
1.8.2019	2 600,00 €	43,43 €	10,86 €	5 868,36 €
1.1.2020	3 000,00 €	97,81 €	24,45 €	8 892,81 €
1.4.2020	250,00 €	88,93 €	22,23 €	9 165,04 €
1.8.2020	2 600,00 €	122,20 €	30,55 €	11 795,59 €
1.1.2021	3 000,00 €	196,59 €	49,15 €	14 844,74 €
1.4.2021	250,00 €	148,45 €	37,11 €	15 131,85 €
1.8.2021	2 600,00 €	201,76 €	50,44 €	17 782,29 €
1.1.2022	3 000,00 €	296,37 €	74,09 €	20 856,38 €
1.4.2022	250,00 €	208,56 €	52,14 €	21 158,53 €
1.1.2023		634,76 €	158,69 €	21 317,21 €
Yhteensä	**20 800,00 €**	**2 068,86 €**	**517,21 €**	**21 317,21 €**

Taulukko 12. Kätilön opintolainan sijoittaminen riskittömälle ASP-tilille.

Päivämäärä	Opintolaina	Lisäkorko	Korko	Varat
1.1.2019	3 000,00 €			3 000,00 €
1.4.2019	250,00 €	30,00 €	7,50 €	3 257,50 €
1.8.2019	2 600,00 €	43,43 €	10,86 €	5 868,36 €
1.1.2020	3 000,00 €	97,81 €	24,45 €	8 892,81 €
1.4.2020	250,00 €	88,93 €	22,23 €	9 165,04 €
1.8.2020	2 600,00 €	122,20 €	30,55 €	11 795,59 €
1.1.2021	3 000,00 €	196,59 €	49,15 €	14 844,74 €
1.4.2021	250,00 €	148,45 €	37,11 €	15 131,85 €
1.8.2021	2 600,00 €	201,76 €	50,44 €	17 782,29 €
1.1.2022	3 000,00 €	296,37 €	74,09 €	20 856,38 €
1.4.2022	250,00 €	208,56 €	52,14 €	21 158,53 €
1.8.2022	2 600,00 €	282,11 €	70,53 €	23 829,05 €
1.1.2023	3 000,00 €	397,15 €	99,29 €	26 928,34 €
1.4.2023	250,00 €	269,28 €	67,32 €	27 245,66 €
1.1.2024		817,37 €	204,34 €	27 450,00 €
Yhteensä	**26 650,00 €**	**3 200,02 €**	**800,00 €**	**27 450,00 €**

Taulukot 11 ja 12 loppuvat samaan ajankohtaan kuin selvitys opintolainan kuluista luvussa lasketut opintolainan kulut (taulukko 5 ja 6). Tästä hetkestä on kuitenkin vielä reilu vuosi aikaa ennen kuin opintolainan lyhennykset alkavat. Opintolainaa jää maksettavaksi tradenomille (opintolaina + kulut - opintolainahyvitys):

20800€ + 283,91€ - 4120€ = 16873,91€

Sopimalla pankin kanssa mahdollisimman pitkän (20 vuotta) takaisinmaksuajan, voi tradenomi lyhentää opintolainaansa noin 100€ kuukaudessa. Tulevan asuntolainan mitoituksen kanssa on hyvä ottaa huomioon myös opintolainan lyhennys. Tradenomi sai kerättyä 4 vuodessa korkoa 517,21€ ja lisäkorkoa 2068,86€. Kokonaisuudessaan hänellä on käytössä asunnon ostoon (ASP-tilin saldo + lisäkorko):

21317,21€ + 2068,86€ = 23386,07€

Tulojen ja takaajien salliessa hän voisi ostaa jopa 233 000€ arvoisen asunnon. Tradenomi sai edullisen lainan lisäksi ”ilmaista rahaa” asuntoaan varten (ASP-tilin saldo + lisäkorko - opintolaina):

21317,21€ + 2068,86€ - 16873,91€ = **6512,16€**

Jos tradenomilla ei ole kiire ostaa asuntoa, hän voi hyödyntää lisäkorkoa vielä kahden vuoden ajan. 1.1.2025 hänelle on kertynyt korkoa 945,69€ ja lisäkorkoa 3782,76€, jolloin asuntoon käytettävä summa on (ASP-tilin saldo + lisäkorko):

21745,69€ + 3782,76€ = 25528,45€

Tällöin ”ilmaisen rahan” määrä on (ASP-tilin saldo + lisäkorko - opintolaina):

21745,69€ + 3782,76€ - 16873,91€ = **8654,54€**

Kätilön osalta opintolainaa jää maksettavaksi (opintolaina + kulut - opintolainahyvitys):

26650€ + 422,82€ - 5560€ = 21512,82€

Sopimalla pankin kanssa mahdollisimman pitkän (20 vuotta) takaisinmaksuajan, voi kätilö lyhentää opintolainaansa noin 130€ kuukaudessa. Tulevan asuntolainan mitoituksen kanssa on hyvä ottaa huomioon myös opintolainan lyhennys. Kätilö sai kerättyä 5 vuodessa korkoa 800,00€ ja lisäkorkoa 3200,02€. Kokonaisuudessaan hänellä on käytössä asunnon ostoon (ASP-tilin saldo + lisäkorko):

27450€ + 3200,02€ = 30650,02€

Tulojen ja takaajien salliessa hän voisi ostaa jopa 306 000€ arvoisen asunnon. Kätilö sai edullisen lainan lisäksi ”ilmaista rahaa” asuntoansa varten (ASP-tilin saldo + lisäkorko - opintolaina):

27450€ + 3200,02€ - 21512,82€ = **9137,20€**

Jos kätilöllä ei ole kiire ostaa asuntoa, hän voi hyödyntää lisäkorkoa vielä yhden vuoden ajan. 1.1.2025 hänelle on kertynyt korkoa 1074,51€ ja lisäkorkoa 4298,02€, jolloin asuntoon käytettävä summa on (ASP-tilin saldo + lisäkorko):

27724,51€ + 4298,02€ = 32022,53€

Tällöin ”ilmaisen rahan” määrä on (ASP-tilin saldo + lisäkorko - opintolaina):

27724,51€ + 4298,02€ - 21512,82€ = **10509,71€**

Sijoittamalla opintolainat ASP-tilille saadaan valtion tarjoamat tuet hyödynnettyä tehokkaasti. Sekä tradenomille, että kätilölle kertyi merkittävä summa tuottoa. ASP-tilin tuotto on riskitöntä, joten riski-/tuottosuhde on erittäin hyvä. ASP-tilissä opiskelija ei käytännössä saa voittoja tilille, vaan voitot käytetään korkojen muodossa ostettavaan asuntoon ja opintolainahyvityksen muodossa opintolainaan. Tarkoitus pitää alkuperinkin olla, että kertyvillä varoilla ostetaan asunto.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kuinka työssäkäyvä aikuisopiskelija voi hyödyntää opintolainaa. Työ sisälsi teoriaosan lisäksi case-laskelmia, joissa onnistuttiin selvittämään kolmen eri sijoitusstrategian tuotot sekä opintolainan kulut. Vaikka yleinen korkotaso lähtisi nousemaan, on opintolainan nostaminen silti kannattavaa opintolainahyvityksen takia. Pyrin tekemään teoriaosuudesta mahdollisimman selkeän ja helposti ymmärrettävän, jotta se auttaisi omaksumaan tutkimusosion case-laskelmia. Jokaisen on hyvä miettiä omaa riskinsietokykyään ja sijoittaa vain sen verran kuin hyvältä tuntuu. Mikään ei estä sijoittamasta vain osaa opintolainasta tai vaikka yhdistelemään opinnäytetyössä mainittuja sijoitusstrategioita. Opintolainalla on myös mahdollista maksaa pois esimerkiksi kalliimpia lainoja, kuten kulutusluottoja tai asuntolainaa. Parhaat tuotot saadaan kuitenkin sijoittamalla kaikki opintolainat.

Työssä esiteltiin kolme eri vaihtoehtoa opintolainan hyödyntämiseen. Ensimmäisessä vaihtoehdossa opintolainat sijoitettiin korkeaa ja kasvavaa osinkoa maksaviin pörssiyhtiöihin. Tämä sijoitusstrategia toi suurimmat tuotot, mutta sisälsi suurimman riskin. Sillä saavutettiin tilanne, jossa tulevaisuuden osingot riittävät lyhentämään opintolainan. Tämä mahdollistaa opintolainan lyhentämisen käytännössä ”ilmaiseksi” samalla kun osakesalkku kasvaa korkoa korolle. Tämä sijoitusstrategia vaatii hieman tutkimustyötä, mutta hyvin työnsä tehnyt saatetaan palkita merkittävillä tuotoilla.

Toisessa vaihtoehdossa opintolainaa sijoitettiin kustannustehokkaisiin indeksirahastoihin, joista saatiin myös merkittävät tuotot. Kulut saatiin pidettyä alhaisina käyttämällä edullisia indeksirahastoja. Indeksirahastot antavat myös hyvän mahdollisuuden sijoitusten maantieteelliseen hajautukseen ja riskienhallintaan. Tuottona käytettiin vuosien 1900–2017 maailman kaikkien pörssien keskimääräistä tuottoa. Maailma on muuttunut paljon vuodesta 1900, joten olisi voinut olla perustelua käyttää tuoreempaa vertailua, esimerkiksi 10–20 vuotta taaksepäin. Vaihtoehtojen 1 ja 2 sijoitukset perustuivat vahvoihin olettamuksiin, historiaan ja olemassa olevaan tietoon. Siksi todellisuus voi poiketa radikaalistikin esitetyistä laskelmista. Laskelmat ovat kuitenkin suuntaa-antavia.

Kolmantena vaihtoehtona oli ASP-tili, jonka käyttö onnistuu vain rajalliselle joukolle. ASP-tiliä voi hyödyntää vain, jos ei ole ennen omistanut 50 prosenttia tai enempää asunnosta sekä on tiliä avatessa 15–39-vuotias. Riski/tuottosuhteeltaan ASP-tili oli kolmesta vaihtoehdosta järkevin sijoitus. Se oli täysin riskitön, mutta tuotot olivat silti

merkittävät. ASP-tilissä opiskelija ei käytännössä saanut voittoja tilille, vaan voitot käytettiin korkojen muodossa ostettavaan asuntoon ja opintolainahyvityksen muodossa opintolainaan. Opiskelija sai näin asunnon ostoon vaadittavan alkupääoman sekä edullista lainaa asuntoaan varten. Tässä vaihtoehdossa olivat valtion tarjoamat tuet tehokäytössä. Jos opiskelija on nuorena avannut ASP-tilin, on hän voinut ”menettää” tuottoisat lisäkorkovuodet. Vaikka hän menettää osan tuotosta, niin opintolainan sijoittaminen ASP-tilille on silti kannattavaa.

Jos opiskelijalla on mahdollisuus avata ASP-tili, kannattaa hänen ensisijaisesti sijoittaa opintolainat sinne, koska ASP-tili antaa korkeaa, mutta riskitöntä tuottoa. Jos tämä ei ole enää mahdollista tai on kiinnostunut sijoittamisesta, kannattaa miettiä sijoittamista pörssiyhtiöihin vaihtoehdon yksi mukaan. Jos sijoittamisesta ei ole juurikaan kokemusta tai kiinnostus on matalalla tasolla, kannattaa harkita helppoja indeksirahastoja vaihtoehdon kaksi mukaan. Sijoittamisessa tarvitaan päättäväisyyttä ja ennen aloittamista on hyvä laatia selvät säännöt, miten sijoittaa. Jos myöhemmin alkaa arveluttaa, voi näihin sääntöihin palata aina uudestaan. Kurssien laskiessakin kannattaa pysyä alkuperäisessä suunnitelmassa. Aikuisopiskelijalla ajallinen hajautus käy helposti, koska opintolainaa nostetaan puolen vuoden välein ja koko koulutuksen ajan, joten kurssilaskut saattavat tuoda hyviä ostomahdollisuuksia.

Laskelmissa on pyritty minimoimaan kaikki kulut. Tämä on tärkeää sijoittamisen kannalta, koska jokainen maksettu euro kuluihin on pois sijoittajalta ja vuosien päästä pienetkin summat kertautuvat korkoa korolle -ilmiön kautta. Arvo-osuustilin säilytykseen valittiin Nordnet, koska se tarjoaa sen ilmaiseksi. Opintolaina päätettiin nostaa Osuuspankista, koska se tarjoaa lainan nostot ilmaiseksi omistaja-asiakkailleen. Rahastoiksi valittiin Osuuspankin indeksirahastoja, koska niissä on matalat kulut. Sijoittamisessa on hyvä olla kustannustietoinen eikä maksaa turhasta. Vaikka opinnäytetyössä käytettiin vain Osuuspankin ja Nordnetin palveluita, tarjoavat monet muutkin pankit vastaavia tuotteita.

Esitettyjen laskelmien pitävyyteen liittyy monia riskejä kuten lainsäädännölliset muutokset opintolainan valtiontakauksen määrään, muutokset ASP-tiliin, opintolainahyvityksen jatkuvuus, merkittävä korkotason nousu ja Nordnetin ja Osuuspankin hinnastojen muutokset. Sijoitusmarkkinoilla riskit ovat kovemmat; jos talouskriisi osuu sijoitusajan loppupäähän, voi merkittävä osa tuotoista ja osa omasta pääomasta hävitä.

Tämä opinnäytetyö osoittaa, että opintolaina kannattaa nostaa joka tapauksessa. Opintolainahyvityksen merkitystä ei voi olla korostamatta. Pelkästään opintojen ajaksi säästötilille nostettu opintolaina tuottaa merkittävän summan opintolainahyvityksen ansiosta. Kaikissa kolmessa case-laskelmassa saavutettiin merkittävät tuotot. Sijoitusstrategian noudattaminen vaatii päättäväisyyttä, kärsivällisyyttä ja kylmähermoisuutta. Kun tilillä on tuhansia tai jopa kymmeniä tuhansia euroja rahaa, saattaa monella käydä mielessä rahalle muutakin käyttöä. Yksi pahimmista vihollisista onkin sijoittaja itse. Opintolainahyvitys suojaa myös hieman mahdolliselta kurssilaskulta; vaikka kaikki sijoitukset olisivat vähän tappiolla, saattaa opintolainahyvityksen saatuaan sijoittaja olla silti voitolla. Pitkällä aikavälillä kurssit kuitenkin yleensä nousevat.

Tämä opinnäytetyö ei sisällä sijoitussuosituksia. Sijoittajan tulee sijoituspäätöksiä tehdessään perustaa päätöksensä omaan tutkimukseen ja arvioonsa. Hänen tulee ottaa huomioon oma taloudellinen tilanteensa sekä käytettävä tarvittaessa neuvonantajia. Sijoittajan tulee tiedostaa, että kurssit voivat nousta tai laskea, eikä historiallinen kehitys ole tae tulevasta.

LÄHTEET

Almatalent 2018a. Tunnuslukuopas. Viitattu 27.9.2018 https://www.almatalent.fi > Tietopalvelut > Asiakaspalvelu > Tunnuslukuopas.

Almatalent 2018b. P/E-luku. Viitattu 2.10.2018 https://www.almatalent.fi > Tietopalvelut > Asiakaspalvelu > Tunnuslukuopas > P/E-luku.

Almatalent 2018c. P/B-luku. Viitattu 2.10.2018 https://www.almatalent.fi > Tietopalvelut > Asiakaspalvelu > Tunnuslukuopas > P/B-luku.

Almatalent 2018d. Oman pääoman tuotto- % (ROE). Viitattu 3.10.2018 https://www.almatalent.fi > Tietopalvelut > Asiakaspalvelu > Tunnuslukuopas > Oman pääoman tuotto-% (ROE).

Almatalent 2018e. Sijoitetun pääoman tuotto- % (ROI). Viitattu 3.10.2018 https://www.almatalent.fi > Tietopalvelut > Asiakaspalvelu > Tunnuslukuopas > Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI).

Arvopaperimarkkinalaki 746/2012. Annettu Helsingissä 14.12.2012. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120746#L8P5.

Credit Suisse 2018. Credit Suisse global investment returns yearbook 2018. Credit Suisse. Sveitsiläinen pankki. Viitattu 22.10.2018 https://www.credit-suisse.com/media/assets/corporate/docs/about-us/media/media-release/2018/02/giry-summary-2018.pdf.

Finanssivalvonta 2017. Talletussuoja. Viitattu 18.9.2018 http://www.finanssivalvonta.fi > Asiakkaansuoja > Korvausrahastot > Talletussuoja.

Heikinheimo, H. 2018. 10 vuoden säästämisellä 40 vuoden eläkesäästöt? Sijoittaja. Sijoittajan tietopalvelu. Viitattu 25.9.2018 https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/.

Kansaneläkelaitos 2017. Opintolainahyvityksen määrä. Viitattu 26.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintolainahyvitys > Määrä ja maksaminen.

Kansaneläkelaitos 2018a. Opintolaina. Viitattu 25.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintotuki > Opintolaina.

Kansaneläkelaitos 2018b. Opintolainan määrä. Viitattu 25.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintotuki > Opintolaina > Määrä ja maksaminen.

Kansaneläkelaitos 2018c. Näin haet opintolainaa. Viitattu 25.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintotuki > Opintolaina > Näin haet.

Kansaneläkelaitos 2018d. Opintolainan korot ja lyhennykset. Viitattu 25.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintotuki > Opintolaina > Korot ja lyhennykset.

Kansaneläkelaitos 2018e. Korkoavustus. Viitattu 25.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Korkoavustus.

Kansaneläkelaitos 2018f. Opintolainahyvitys. Viitattu 26.7.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintolainahyvitys.

Kansaneläkelaitos 2018g. Opintotuen peruminen tai palauttaminen. Viitattu 23.10.2018 https://www.kela.fi > Henkilöasiakkaat > Opiskelijat > Opintotuki > Opintotuen peruminen tai palauttaminen.

Kauppalehti 2017. Pörssiyhtiöt ajautuvat konkurssiin harvoin - muistatko viimeisimmät 9 yhtiötä 1990-luvulta lähtien? Kauppalehti 20.3.2017. Saatavilla https://www.kauppalehti.fi/uutiset/porssiyhtiot-ajautuvat-konkurssiin-harvoin---muistatko-viimeisimmat-9-yhtiota-1990-luvulta-lahtien/Xyw2fhj2.

Kone 2018a. Osakemonitori. Viitattu 19.9.2018 https://www.kone.com/fi > Sijoittajat > Koneen osake > Osaketyökalut > Osakemonitori.

Kone 2018b. Osingot ja splitit. Viitattu 19.9.2018 https://www.kone.com/fi > Sijoittajat > Koneen osake > Osaketietoa > Osingot ja splitit.

Koulutusrahasto 2015. Tietoa opintovapaalainsäädännöstä. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Tietoa koulutusrahasta > Lainsäädäntö > Opintovapaalainsäädäntö.

Koulutusrahasto 2016. Sivutuloina huomioon otettavat tulot. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuen hakijoille > Täysimääräinen aikuiskoulutustuki palkansaajalle > sivutulot.

Koulutusrahasto 2017a. Työhistoria. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuen hakijoille > Täysimääräinen aikuiskoulutustuki palkansaajalle > Työhistoria.

Koulutusrahasto 2017b. Tarvittavat opintosuoritukset. Viitattu 30.7.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuen hakijoille > Päätoiminen opiskelu > Tarvittavat opintosuoritukset.

Koulutusrahasto 2017c. Aikuiskoulutuksen kestoaika. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuen hakijoille > Kestoaika.

Koulutusrahasto 2018a. Tietoa koulutusrahastosta. Viitattu 30.7.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Tietoa koulutusrahastosta.

Koulutusrahasto 2018b. Aikuiskoulutustuki opintovapaalle jäävälle palkansaajalle ja päätoimiselle yrittäjälle. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuen hakijoille.

Koulutusrahasto 2018c. Aikuiskoulutustuen määrä ja verotus. Viitattu 1.8.2018 https://www.koulutusrahasto.fi > Aikuiskoulutustuenhakijoille > Määrä ja verotus.

Laki aikuiskoulutusetuuksista 1276/2000. Annettu Helsingissä 28.12.2000. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20001276.

Nasdaq 2018. Companies listed on Nasdaq Helsinki. Viitattu 19.9.2018 http://www.nasdaqomxnordic.com > Osakkeet > Listayhtiöt > Nasdaq Helsinki.

Nordnet 2018. Säästölaskuri. Nordnet. Pohjoismainen osake- ja rahastovälittäjä. Viitattu 3.10.2018 https://www.nordnet.fi/campaign/valitse-saastamisvaihtoehto.html.

Opintopolku 2018. Monimuoto-opinnot: AMK-tutkinto joustavasti töiden ohella. Viitattu 16.10.2018 https://opintopolku.fi > Ammattikorkeakoulu > AMK-tutkinto töiden ohella.

Opintotukilaki 65/1994. Annettu Helsingissä 21.1.1994. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940065.

Opintovapaa-asetus 864/1979. Annettu Helsingissä 7.12.1979. Saatavissa http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790864.

Opintovapaalaki 273/1979. Annettu Helsingissä 9.3.1979. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790273.

Osuuspankki 2018a. Miksi sijoittaminen kannattaa? - OP Sijoittajakoulu. Viitattu 19.9.2018 https://www.youtube.com/watch?v=FJt53rHnIX0.

Osuuspankki 2018b. ASP:n avulla omaan kotiin. Osuuspankki. Suomen suurin finanssiryhmä. Viitattu 3.10.2018 https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit/asp-tili.

Osuuspankki 2018c. ASP-tili. Viitattu 3.10.2018 https://uusi.op.fi > Henkilöasiakkaat > Päivittäiset raha-asiat > Tilit > ASP-tili > Lisätietoja.

Osuuspankki 2018d. Opintolaina. Viitattu 16.10.2018 https://uusi.op.fi > Henkilöasiakkaat > Lainat ja asunnot > Opintolaina.

Osuuspankki 2018e. Osingot (Eur) työkalu (vain OP-asiakkaille). Viitattu 16.10.2018 https://uusi.op.fi > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Kurssit ja markkinat > Työkalut > Osingot (Eur).

Osuuspankki 2018f. Sijoita indeksirahastoon. Viitattu 22.10.2018 https://uusi.op.fi > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Rahastot ja rahastosäästäminen > Laskimme indeksirahastojen hintoja.

Pulkkinen, V. 2016. Mikä on P/E-luku? Inderes sijoituskoulu. Analyysipalvelu. Viitattu 2.10.2018 https://www.inderes.fi/fi/mika-pe-luku.

Pulkkinen, V. 2017. Mikä on P/B-luku? Inderes sijoituskoulu. Analyysipalvelu. Viitattu 2.10.2018 https://www.inderes.fi/fi/mika-pb-luku.

Pörssisäätiö 2015. Sijoitusrahasto-opas 2015. Viitattu 20.9.2018 http://www.porssisaatio.fi > Opetus > Sijoitusrahasto-opas 2015.

Pörssisäätiö 2017a. Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijoille. Viitattu 18.9.2018 http://www.porssisaatio.fi >Osakesäästäminen > Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijoille.

Pörssisäätiö 2017b. Osakeopas. Viitattu 19.9.2018 http://www.porssisaatio.fi > Opetus > Osakeopas.

Pörssisäätiö 2017c. Kannattaako sijoittaa? - Korkoa korolle -ilmiö. Pörssisäätiö. Arvopaperisijoittamisen edistäjä. Viitattu 2.10.2018 http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/08/29/kannattaako-sijoittaa-korkoa-korolle-ilmio/.

Pörssisäätiö 2018a. Sijoittajan vero-opas. Viitattu 17.9.2018 http://www.porssisaatio.fi > Opetus > Sijoittajan vero-opas > Lataa uusin, vuoden 2018 opas täältä.

Pörssisäätiö 2018b. Hajauttaminen useisiin osakkeisiin pienentää salkun riskiä. Viitattu 24.9.2018 http://www.porssisaatio.fi > Tutkimus ja tilastot > Sijoitusten tuotto ja riski > Hajauttaminen useisiin osakkeisiin pienentää salkun riskiä.

Reunanen, L. 2016. Mikä on tuloslaskelma ja mitä se kertoo? Talousverkko. Tilitoimistoketju. Viitattu 27.9.2018 https://www.talousverkko.fi/tuloslaskelma/.

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 14., uudistettu painos. Helsinki: Talentum pro.

Siipola, S. 2014. Mikä on tase ja mitä se kertoo? Talousverkko. Tilitoimistoketju. Viitattu 27.9.2018 https://www.talousverkko.fi/mika-on-tase-ja-mita-se-kertoo/.

Sijoitusrahastolaki 48/1999. Annettu Helsingissä 29.1.1999. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990048.

Suomen Pankki 2018. Opintolainojen nostot lisääntyneet entisestään. Viitattu 25.7.2018 https://www.suomenpankki.fi > Tilastot > Rahalaitosten tase (lainat ja talletukset) ja korot > Tiedotehistoria > 2018 > Opintolainojen nostot lisääntyneet entisestään.

Tilastokeskus 2018. Työssäkäyvien opiskelijoiden osuus kasvoi. Viitattu 18.9.2018 https://www.stat.fi > Tilastot > Koulutus > Opiskelijoiden työssäkäynti > 2016 > Työssäkäyvien opiskelijoiden osuus kasvoi.

Tuloverolaki 1535/1992. Annettu Helsingissä 30.12.1992. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535.

Tuppurainen, S. 2018. Sharevillessä jo yli 200 000 sijoittajaa – parhaan kymmenyksen tuotto 50 %. Nordnet Suomen maajohtaja. Nordnet on pohjoismainen osake- ja rahastovälittäjä. Viitattu 3.10.2018 https://blogi.nordnet.fi/sharevillessa-jo-yli-200000-sijoittajaa-parhaan-kymmenyksen-tuotto-50/.

Työeläke 2018. Sosiaalietuuksista ja lapsen kotihoidosta eläkettä. Viitattu 3.8.2018 https://www.tyoelake.fi > Paljonko saan eläkettä > Sosiaalietuuksista eläkettä.

Työsuojelu 2016. Opintovapaa. Viitattu 1.8.2018 http://www.tyosuojelu.fi >Työsuhde > Muuta vapaat töistä > Opintovapaa.

Valtionkonttori 2016. ASP-järjestelmä. Viitattu 22.10.2018 http://www.valtiokonttori.fi > Kansalaisille ja yhteisöille > Lainat, takaukset ja korkotuet > Korkotuet > ASP-järjestelmä.

Vero 2017a. Ansiotulot. Viitattu 3.8.2018 https://www.vero.fi > Henkilöasiakkaat > Verokortti ja veroilmoitus > Tulot ja vähennykset > Ansiotulot.

Vero 2017b. Pääomatulot. Viitattu 3.8.2018 https://www.vero.fi > Henkilöasiakkaat > Verokortti ja veroilmoitus > Tulot ja vähennykset > Pääomatulot.

Vero 2017c. Arvopaperien luovutusten verotus. Viitattu 6.8.2018 https://www.vero.fi > Syventävät vero-ohjeet > Ohjeet > Arvopaperien luovutusten verotus.

Vero 2017d. Osinkojen verotus. Viitattu 6.8.2018 https://www.vero.fi > Syventävät vero-ohjeet > Ohjeet > Osinkotulojen verotus.

Vero 2017e. Pääomatuloista tehtävät vähennykset. Viitattu 15.11.2018 https://www.vero.fi > Henkilöasiakkaat > Verokortti ja veroilmoitus > Tulot ja vähennykset > Vähennykset > Pääomatuloista tehtävät vähennykset.

Vero 2018. Luovutusvoitto ja luovutustappio. Viitattu 4.10.2018 https://www.vero.fi > Henkilöasiakkaat > Omaisuus > Luovutusvoitto.

Veronmaksajan keskusliitto 2017. Osinkojen verotus pörssiyhtiöstä ja listaamattomasta yhtiöstä. Viitattu 6.8.2018 https://www.veronmaksajat.fi > Sijoittaminen > Osinkojen verotus.